

319 - 272 π.Χ.

ΠΥΡΡΟΣ

Δυναμική
Επικοινωνία

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ - ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ 32, 106 83 ΑΘΗΝΑ - ΤΗΛ.: 210-8233830, FAX: 210-8238468 - ΕΤΟΣ 10° - ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 48 - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009 - ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ 1,50 ΕΥΡΩ

ΧΩΡΙΣ ΜΕΛΛΟΝ Η ΑΛΙΕΙΑ ΣΤΟΝ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟ

Δυσοίωνο είναι το μέλλον της αλιείας στις ελληνικές θάλασσες και δη στον Αμβρακικό. Κάθε χρόνο πάει από το κακό στο χειρότερο.

Θα θυμούνται οι μεγάλοι στην ηλικία ψαράδες και θα έχουν ακούσει οι μικρότεροι, τι πιασάδες έκαναν κάθε φορά που ψάρευαν.

200 με 300 κιλά σαρδέλα. Φέτος δεν πιάσανε ούτε κιλό. Γαρίδα, ως ενδημικό είδος τείνει να ψαρεύεται σχεδόν όλο το χρόνο. Οι παλιοί ψαράδες άρχιζαν το ψάρεμα από το Πάσχα, σταματούσαν τον Ιούλιο και ξαναψάρευαν για άλλους δύο μήνες. Φέτος ό,τι πιάσανε τον Ιούνιο και λίγη τον Αύγουστο, φθινοπωρινή ούτε για δείγμα. Κουτσουμούρα, μετρημένη στα δάχτυλα. Καλαμάρια, δεν εμφανίστηκαν. Οι σουπιές ως ενδημικό μαλάκιο τείνει προς εξαφάνιση, καθόσον ψαρεύεται όλο τον χρόνο. Εάν υπολογίσουμε ότι καθημερινώς ψαρεύουν επαγγελματίες κι ερασιτέχνες κατά μέσον όρο τριάντα βάρκες και πιάνουν κατά μέσον όρο τρία κιλά, αυτό σημαίνει ενενήντα κιλά, επί τριάντα μέρες τον μήνα, 2.700 κιλά, επί 12 μήνες, 32.400 κιλά. Αυτό σημαίνει εξολόθρευση. Οι παλιοί ψαράδες, ψάρευαν τρεις φορές το χρόνο.

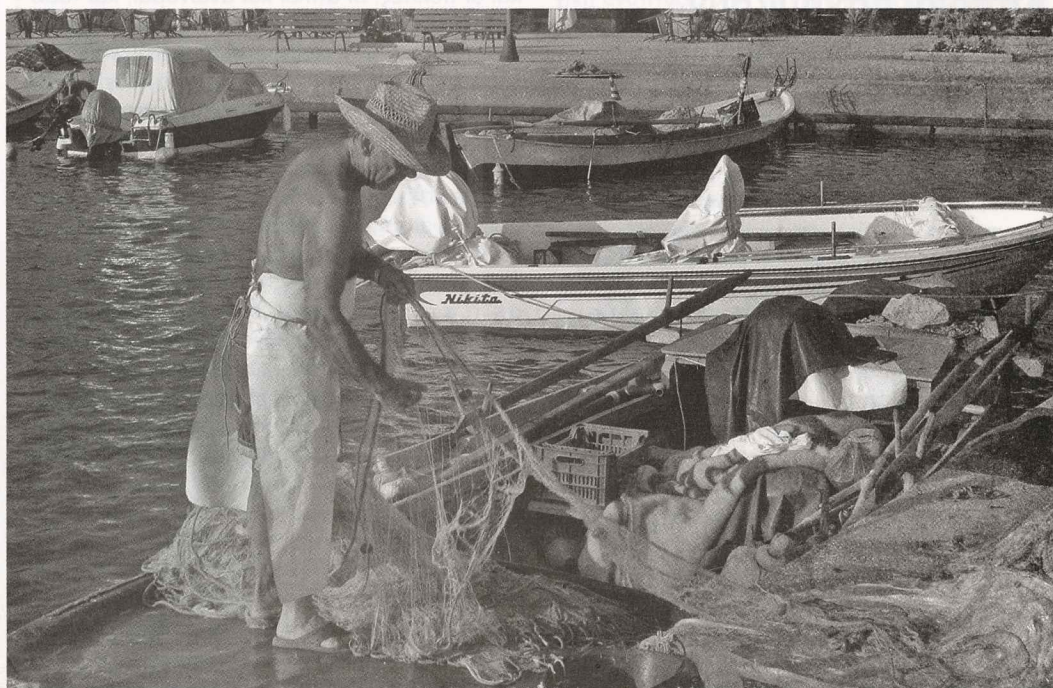
Δεν έφτανε μόνο η έλλειψη αλιευμάτων, οι ψαράδες είχαν να αντιμετωπίσουν κι ένα άλλο πρόβλημα, τη λάσπη που υπήρχε στον πυθμένα.

Κατά τα τέλη του Σεπτεμβρίου, μετά από κάποιες βροχές που έπεσαν, ο πυθμένας του Αμβρακικού κατακλύστηκε με λάσπη. Αποτέλεσμα ήταν να γεμίζουν τα δίχτυα και να μην μπορούν να ψαρέψουν. Πολλοί από τους ψαράδες σταμάτησαν να πηγαίνουν για δουλειά, διότι αφ' ενός τα δίχτυα τους δεν ψάρευαν, αφ' ετέρου από την πολύ λάσπη που είχαν τα δίχτυα, δεν μπορούσε ούτε το βίντζι να τα ανεβάσει.

Το φαινόμενο αυτό της λάσπης παρατηρείται τα τελευταία χρόνια, μόνο που είχε μικρή διάρκεια, δέκα-δεκαπέντε μέρες. Οι βροχοπτώσεις και η θαλασσοταραχή την σκορπούσε. Φέτος η καλοκαιρία και οι υψηλές θερμοκρασίες διατήρησαν το φαινόμενο για δύο μήνες. Το φαινόμενο αυτό της λάσπης επιδεινώθηκε ακόμη περισσότερο με τον καθαρισμό των αποστραγγιστικών τάφων, όπου η φαγάνα αφού έκοψε τα καλάμια, αναμόχλευσε τον πυθμένα και τα νερά παρέσυραν τη λάσπη με ότι χημικές ουσίες περιείχαν (π.χ. νιτρικά) στη θάλασσα.

Η λάσπη η οποία καθίζανε διέυρυνε ακόμη περισσότερο και το ανοξικό πεδίο του κόλπου.

Η Δ/ση Αλιείας της Αιτωλοακαρνανίας έκανε μετρήσεις για την ανοξικότητα του Κόλπου. Τα αποτελέσματα τα παρουσίασε ο κ. Δημητρίου σε σύσκεψη, με θέμα «ΑΕΙΦΟΡΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΛΙΕΙΑΣ-ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ», που έγινε στις 21/10/09, στην έδρα του Φορέα Διαχείρισης. Τα αποτελέσματα αποκαρδιωτικά. Στο Μενίδι, το ποσοστό οξυγόνου στα 20 μέτρα βάθους, είναι 10%. Στη Ρούγα, το ποσοστό είναι 5% και στον όρμο της Παναγιάς ανέρχεται στο 50%. Επί πλέον ο κ. Δημητρίου έκανε πρόταση να μειωθεί ο αριθμός των ιχθυοκαλλιεργειών και να σταματήσει η λει-

τουργία ιχθυοκαλλιεργειών στα χερσαία εδάφη. Είναι γνωστό και το έχουμε αναφέρει σε παλαιότερο άρθρο, ότι οι ιχθυοκαλλιέργειες επιβαρύνουν με οργανικό φορτίο τον Κόλπο επιταχύνοντας έτσι την ανοξικότητα.

Οι ανθρωπογενείς παρεμβάσεις, όπως οι ιχθυοκαλλιέργειες που προαναφέραμε, το στένεμα της μπούκας στο Ακτιο, τη ρύπανση που δέχεται από τις βιομηχανικές και βιοτεχνικές μονάδες, έχουν φέρει τον Κόλπο στα όριά του.

Εκτός από τις ανθρωπογενείς παρεμβάσεις έχουμε και τις κλιματικές αλλαγές, για τις οποίες έγινε σύσκεψη στην Κοπενχάγη, και που τον επηρεάζουν. Τον Νοέμβριο οι θερμοκρασίες ήταν πολύ υψηλές, ηλιοφάνεια και η θάλασσα ακύμαντη. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα το φυτοπλαγκτόν και ζωοπλαγκτόν να ψοφήσει και να βγει στην επιφάνεια της θάλασσας, εμφανίζοντας ένα άσχημο θέαμα. Μεγάλης κλίμακας αυτού του φαινομένου ήταν προς την πλευρά της Αμφιλοχίας.

Πληροφορίες που πήραμε, την περίοδο αυτή εμφανίστηκαν ημιθανή ψάρια στις περιοχές του Αγίου Θωμά και Αμφιλοχίας.

Οι ψαράδες του Αμβρακικού βρίσκονται σε απόγνωση, γιατί βλέπουν μέρα με τη μέρα το εισόδημά τους να συρρικνώνεται. Η Ομοσπονδία Αλιευτικών Συλλόγων Ηπείρου έστειλε δείγματα νερού για ανάλυση στο Βιολογικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Πατρών, όπου οι επιστήμονες διαπίστωσαν πως το φαινόμενο είναι εποχικό κι ενημέρωσαν τους ψαράδες ότι σύντομα το πλαγκτόν θα πεθάνει και το νερό θα καθαρίσει. Σύμφωνα με τον καθηγητή της Βιολογίας κ. Κουτσικόπουλο, το φαινόμενο αυτό οφείλεται στην αυξημένη θερμοκρασία και τις μεγάλες ποσότητες νιτρικών και άλλων θρεπτικών συστατικών που οδήγησαν σε ευτροφισμό το φυτοπλαγκτόν, το οποίο γέμισε το νερό.

Σε δηλώσεις του (εφημ, ΕΘΝΟΣ 15-10-09) αναφέρει: «Το πρόβλημα είναι σοβαρό και πρέπει επιτέλους κάτι να γίνει. Η πολιτεία οφείλει να δει σοβαρά την πολύ κλειστή αυτή θάλασσα που υποβαθμίζεται συνεχώς».

ΝΙΚΟΣ ΠΑΝΕΛΛΗΣ
Υπεύθυνος έκδοσης
εφημερίδας «Κόρωνησια»

Επινύμως
ΣΕΛ. 2

ΜΕ ΤΟΝ ΔΗΜΗΤΡΗ
ΒΛΑΧΟΠΑΝΟ

ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ
ΣΕΛ. 7

Με το χιόνι...
(Μυθιστορία
Χριστουγεννιάτικη,
κατά τον
Παπαδιαμαντικό
τρόπο)
Γράφει ο
ΤΑΣΟΣ ΚΑΝΑΤΣΗΣ
ΣΕΛ. 3

Για τη
ζωγραφική
του Στράτου
Στασινού
Γράφει ο
ΜΠΑΜΠΗΣ
ΚΑΡΑΛΗΣ
ΣΕΛ. 6

Ηπειρώτες και φίλοι της Ηπείρου καταθέτουν τις προσωπικές τους απόψεις για θέματα που τους συγκινούν και τους ενδιαφέρουν.

Με τον
ΔΗΜΗΤΡΗ ΒΛΑΧΟΠΑΝΟ*
Φιλολόγο
Συγγραφέα

Επινύμως

Κάποιοι ασχημίζουν. Οι άλλοι τι κάνουν;

Κάποιο μεσημέρι στην καρδιά της πόλης, έξω από κεντρικό εστιατόριο, κάποια κυρία, αφού έφαγε την πίτα της ή το τσάι ή κάτι τέτοιο, άφησε τα λιγδωμένα χαρτιά πάνω σε μια ζαρντινιέρα και άπλωσε το χέρι της στο παιδί της, που στεκόταν όρθιο δίπλα της. Ένας πολίτης, που περνούσε τυχαία εκείνης της ώρας, ενόχληθηκε από την πράξη αυτή και της υπέδειξε πως για τα χαρτιά υπάρχει ειδικό καλάθι πέντε μέτρα πιο πέρα. Ατάραχη εκείνη του απάντησε με θυμό και πολύ θράσος: «μα θέλεις, πάρ' τα και πέταξέ τα εσύ. Ο πολίτης δε θύμωσε ιδιαίτερα. Δεν ντρέπεσαι καθόλου, της φώναξε απλά. Δεν έχεις φιλότιμο πάνω σου; Αυτά μαθαίνεις στο παιδί σου; Και πήρε τα χαρτιά και τα 'ριξε μόνος του στο καλάθι.

Κάποια άλλη φορά, ένα κορίτσι σε πολυσύχναστο δρόμο της πόλης, αφού έφαγε το σάντουιτς, κάρφωσε το περιτύλιγμα και τη χαρτοπετσέτα πάνω στην πρασινάδα. Η φίλη της τη μάλωσε με την παρατήρηση πως είναι απρέπεια να πετάει όπου να 'ναι τα πράγματα που της περισσεύουν. Την κοίταξε σα να είχε ακούσει τα πιο περίεργα πράγματα.

Κάποιοι νεαροί με μηχανάκι, από αυτούς που βγάζουν τις εξαμίσεις για να δημιουργούν περισσότερο θόρυβο και να τραβούν την προσοχή των άλλων, περνούν ένα σουρουπό γκαζώνοντας τον κεντρικό δρόμο, σε ώρα μάλιστα που ήταν ανοιχτά τα καταστήματα και ο δρόμος γεμάτος κόσμο. Τρεις πολίτες, εύσωμοι και ώριμοι, μπαίνουν μπροστά τους, τους σταματούν, τους καταβάζουν κάτω, παίρνουν τα κλειδιά και τους απειλούν πως, μαζί με το μηχανάκι τους, θα σπάσουν και τα δικά τους πλευρά. Αμήχανοι εκείνοι και τρομαγμένοι, παρακάλεσαν να τους δώσουν το μηχανάκι τους για να φύγουν, δίνοντας την υπόσχεση πως δε θα το ξανακάνουν άλλη φορά.

Κι ένα παιδάκι – ούτε δώδεκα χρονών – στην κεντρική πλατεία, κρατώντας ένα μπουκαλάκι με χρώμα στα χέρια του, άρχισε να γράφει διάφορα ονόματα πάνω στο μνημείο της εθνικής αντίστασης, με τόση άνεση, σα να έγραφε στο τετράδιό του ή στον πίνακα του σχολείου του το

μάθημά του. Το είδε ο αντιστασιακός απ' το διπλανό καφενείο και βγήκε να του κάνει παρατήρηση και να το εμποδίσει. Μπορεί το παιδάκι και να μην καταλάβαινε ούτε τι έκανε ούτε τι του έλεγε ο αντιστασιακός που το μάλωνε.

Φαινόμενα τέτοια είναι τόσο συχνά που αισθάνεται ο καθένας μας πως είναι μάταιο να τα σχολιάζει και να τα αποτρέπει, στο βαθμό βέβαια που μπορεί. Αλλά είναι απαραίτητο κάποτε οι πολίτες να περιφρουρήσουν το δικαίωμά τους να ζουν και να κινούνται σ' ένα υποφερτό περιβάλλον. Το οποίο μπορεί, ασφαλώς, να το βλάπτει ανεπανόρθωτα η κερδοσκοπική ασυδοσία μιας ολιγαρχίας του πλούτου και να το αφίνει απροστάτευτο η αδιαφορία της πολιτείας και των τοπικών αρχών. Δεν είναι όμως και οι πολίτες, οι απλοί και ανώνυμοι, και τόσο αθώοι. Όχι γιατί καταστρέφουν. Μπορεί κι αυτό να το κάνουν. Και θα πρέπει να έχουν την ανάλογη αντιμετώπιση. Αλλά και γιατί δεν αντιδρούν, γιατί δεν επιπλήττουν εκείνους που καταστρέφουν κάθε δημόσιο αγαθό, με την αίσθηση πως αυτό είναι δικό τους και, συνεπώς, δεν πειράζουν κανέναν.

Δεν είναι μόνο οι έχοντες και κατέχοντες που ζουν με την αίσθηση πως οι δημόσιοι χώροι και τα δημόσια αγαθά τους ανήκουν περισσότερο απ' ό,τι ανήκουν σε όλους τους άλλους. Είναι, δυστυχώς, και αρκετοί από εμάς, τους μη έχοντες και κατέχοντες, που δε μάθαμε και δε νιώθουμε πως ό,τι μοιραζόμαστε με τους άλλους δεν είναι δικό μας, για να το κάνουμε ό,τι θέλουμε. Και του φερνόμενα με πολλή βαναυσότητα και πολλή βαρβαρότητα, χωρίς να λογαριάζουμε πως αυτή την αγροίκια συμπεριφορά μας την υφίστανται οι άλλοι – συνήθως καρτερικά – και κάποτε την πληρώνουν – και μάλιστα κάποτε πολύ ακριβά.

Μπορεί κάποιοι να μην έχουν αίσθηση τι θα πει σεβασμός, τι είναι ο πολιτισμός, τι είναι το δημόσιο και τι το ιδιωτικό. Αλλά δεν καταλαβαίνουν και πως, όπως προσβάλλουν και βεβηλώνουν αυτοί τα δημόσια πράγματα, με τον ίδιο και χειρότερο τρόπο δικαιούνται να τους προσβάλουν και να τους τιμωρήσουν οι συμπολίτες τους, όταν βρωμίζουν και καταστρέφουν το περιβάλλον όπου είναι υποχρεωμένοι να ζήσουν.

Ας πούμε, λοιπόν, πως είναι υπόθεση των αρχών και καθήκον των υπηρεσιών τους η προστασία των κοινών μας αγαθών. Μα δε φτάνει. Κι αν, πάλι, φτάνει, ο πολίτης που είναι κάθε μέρα πολίτης δεν μπορεί παρά ν' αντιδρά και να μη συμβιβάζεται με την ανευθυνότητα και τη βαρβαρότητα που κουβαλά μέσα του ο συμπολίτης του. Γιατί την αισθητική του μπορεί να τη χαλούν σε μεγάλο βαθμό εκείνοι που ασύστολα εκμεταλλεύονται το περιβάλλον και το μετατρέπουν σε κέρδος. Μα τη χαλούν πολλαπλώς και εκείνοι που είναι θύματα του κέρδους αυτού και με την αναισθησία τους συμμετέχουν στο έγκλημα εκθέτοντας τον εαυτό τους. Κυρίως αυτόν!

* Ο Δημήτρης Βλαχοπάνος
ζει και εργάζεται στην Άρτα

ΠΕΝΘΗ

Εφυγε από τη ζωή σε ηλικία 93 ετών, ο μεγάλος ζωγράφος και δάσκαλος, **Γιάννης Μόραλης**, ο καλλιτέχνης που πέτυχε τη σύζευξη του κλασικού με το μοντέρνο, επηρέασε καθοριστικά το τοπίο της μεταπολεμικής τέχνης στην Ελλάδα, τόσο με το έργο του όσο και με τη διδασκαλία του. Ο Γιάννης Μόραλης γεννήθηκε στην Άρτα το 1916. Το 1927 εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Αθήνα. Μαθήτευσε στη Σχολή Καλών Τεχνών με δασκάλους τον Παρθένη, τον Αργυρού και τον Κεφαλληνό και συνέχισε τις σπουδές του στο Παρίσι, όπου φοίτησε στην Ecole Nationale des Beaux Arts, στα εργαστήρια ζωγραφικής και φρέσκο. Παράλληλα εγγράφηκε στην Ecole des Arts et Métiers, για την σπουδή του ψηφιδωτού. Το 1947 εξελέγη τακτικός καθηγητής στη Σχολή Καλών Τεχνών, όπου παρέμεινε έως το 1983. Το 1949 με αρκτούς Έλληνες ζωγράφους μεταξύ των οποίων ο Νίκος Χατζηκυριάκος - Γκίκας, ο Γιάννης Τσαρούχης, ο Νίκος Νικολάου και ο Νίκος Εγγονόπουλος, ίδρυσαν την καλλιτεχνική ομάδα "Αρμός" και διοργανώνουν την πρώτη κοινή έκθεση στο Ζάππειο το 1950. Βραβευμένος σε πολλές διεθνείς εκθέσεις, ο μεγάλος δάσκαλος ασχολήθηκε με τη σκηνογραφία, την εικονογράφηση βιβλίων και δίσκων και την κεραμική. Έργα του ανήκουν σε δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα και το εξωτερικό, ενώ δική του είναι η εγχάραξη στον εξωτερικό τοίχο του ξενοδοχείου Χίλτον.

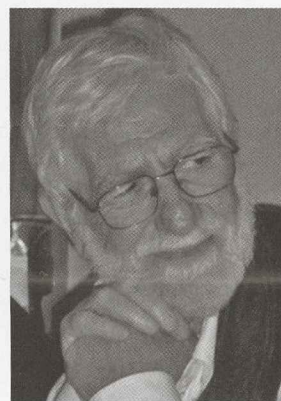
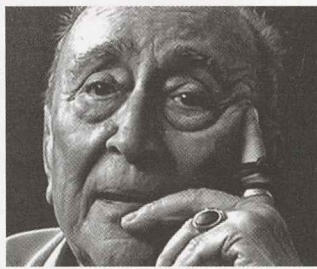
Ο κορυφαίος Ηπειρώτης σκηνοθέτης **Στράτος Στασινός**, έφυγε από τη ζωή, ύστερα από άνοση μάχη με τον καρκίνο, σε ηλικία 64 ετών. Η κηδεία του έγινε την Τετάρτη 11 Νοεμβρίου 2009 στη γενετήριά του, την Γραμνένισα Άρτας. Ο Στράτος Στασινός γεννήθηκε στη Γραμνένισα της Άρτας το 1945 και σπούδασε κινούμενο σχέδιο και κινηματογράφο στο Παρίσι. Υπήρξε δημιουργός ταινιών κινουμένου σχεδίου, αλλά και πολλών ντοκιμαντέρ για τον κινηματογράφο και την τηλεόραση, καθώς και ιδρυτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Κινουμένου Σχεδίου (CARTOON). Στην Ελλάδα, διδάσκει τεχνικές κινουμένου σχεδίου στην ιδιωτική και δημόσια εκπαίδευση, ενώ παράλληλα συνεργάστηκε με περιοδικά ως εικονογράφος. Το 1979 πήρε το Α' βραβείο στη Διεθνή Έκθεση Γελοιογραφίας που έγινε στην Αθήνα. Οι ταινίες του Στράτου Στασινού έχουν προβληθεί σε πολλές διεθνείς εκδηλώσεις και έχουν τιμηθεί με διακρίσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Είχε πρωτοκερδίσει την προσοχή με την κλασική πλέον ταινία animation «Το κολυμπητή» (1979) και το 1990 έδειξε μια άλλη διάστασή του με το ντοκιμαντέρ «Στροφάδες». Το 1998 γύρισε το καταπληκτικό ντοκιμαντέρ «Ηπειρος». Το 2006 δοκίμασε τις δυνάμεις του για πρώτη φορά σε μια ταινία μυθοπλασίας μεγάλου μήκους με τίτλο «Πέρα από τη λίμνη». Το 1998 τιμήθηκε στο φεστιβάλ Θεσσαλονίκης με το Α' κρατικό βραβείο ντοκιμαντέρ μεγάλου μήκους και το βραβείο κοινού καλύτερης ελληνικής ταινίας.

Χιόνιζεν από τον όρθρον, ότε ο παπα-Νικόλας είχαν ση-
μάνει εις την εκκλησίαν της Παναγίας και ομού μετά του
δεξιού ιεροφάντου Μήτσιου Γκρισιμπάνη, καθώς και του
ετέρου αριστερού Κώτσιου-Γκαφάλα, έψελναν με μέλος
το «από φυλακής πρωίας...» και τα έτερα ορθρινά, καθ' ήν στιγμήν, η εκκλησιάρισα
Γραία-Ρίγκω έκρουεν ρυθμικώς τον κώδωνα του κωδωνοστασίου και ο επιτρόπος
Γάκ' Μπλατσίαδης ήγαντες τα έμπροσθεν του εικονοστασίου κανδήλια, προσθέντες
αυτά ελαιόλαδον, αγορασθέν την προτεραία, εκ του εδωδιμοπωλείου του Δήμου
Γκρέστη, του ευρισκόμενου εις το κέντρον της πόλινης και έναντι του περιπτέρου
σιγαρέττων και ζαχαρωδών, το οποίον διατηρούσε ο Τάσιο Γκανέσιος.
Από πρωίας, ή μάλλον νύκτωρ, πριν απ' το χάραμα, είχαν ξεκινήσει και οι κερα-
τζίδες Γιάν' Ντρουβάς, Σταύρου Τζιφάλης και Μήτσιο Μπλατζίουκας για την πόλη,
για να πουλήσουν καυσόξυλα.

Εσαμάρωσαν τα υποζύγια τους, τα φόρτωσαν –με τη βοήθεια της φορτιάσας– καυσόξυλα εκ των πέριξ του οικισμού πρίνων ομού με έτερα από ήμερον βελανιδιάν (τα καλούμενα ντούσκα) και φορώντας μακράν βραχίονα, γαλότσες και σκούφον μάλ-
λινον, τον οποίον είχαν πλέξει οι γυναίκες τους σε κάποιο απ' τα χειμερινά νυχτερί-
α, ξεκίνησαν για τη θρυλική πόλη των Ιωαννίνων, με τους μεγάλους μινωάρδες των ζα-
μιών της –κατάλοιπον (φευ) της οθωμανικής κυριαρχίας, ζοφερόν– και με την πλου-
σίαν αγορών των, ένθα σαγματοποιί, βυροδέψες, πεταλωτήδες, γανωτήδες, αλλά
επί το πλείστον ευρωακέρηδες και αργυροχρυσόχοι, διατηρούσαν τα εργαστήρια
τους, ανάκτα με τα διάφορα εμπορικά, αγοράν την οποίαν επλούτιζον με λογής
εποχιακά ζαρζαβατικά οι Αρδομιστινοί, οι Μπρακμαδιώτες και οι Κλαζιαδινοί.

Η χιών έπιπτεν ακαταπαύστως, είχαν πλέον υπερβεί τους τριάκοντα πόντους, η
μεσημβρία είχαν παρέλθει, η εκκλησία προ πολλού είχαν εσχαλάσει και ο ιερεύς
μετά της αγίας επιτροπής απολάμβανον την ρακήν των – συνοδεία μεζέδων από
συκώπια αρνίσια – στο καφεπατοπωλείον του Γάκ' Μπρίμπα.

Τα τζάκια των σπιτιών εκάπνιζαν, καθώς οι νοικοκυρές ετοίμαζαν την βασιλόπιτταν
της άλλης μέρας, ρίπτοντας εις αυτήν και το τυχερόν «φλουρίον», ήτοι εν τάλιρον ή
δεκάκριον – κατά περίστασιν.
Οι σχολιαρόπαιδες, όひνες είχαν τελειώσει τα κάλαντα και αισθάνονταν την τοτέπην

Στη σελίδα 6 ο Μπάμπης Καραλής, μας «ξαναγει» σε
ένα άλλο ταλέντο του Στράτου, αυτό της ζωγραφικής.

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ, Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΠΙΒΙΩΣΟΥΝ Ο ΚΟΣΜΟΣ ΕΧΕΙ ΚΑΘΗΚΟΝ ΝΑ ΔΡΑΣΕΙ

Αργοπεθαίνει όποιος γίνεται σκλάβος
της συνήθειας
επαναλαμβάνοντας κάθε μέρα
τις ίδιες διαδρομές.
Αποφεύγουμε το θάνατο
σε μικρές δόσεις
Όταν θυμόμαστε πάντοτε
ότι για να είσαι ζωντανός
χρειάζεται μια προστάθεια μεγαλύτερη
απ' το απλό γεγονός της αναπνοής
ΠΑΜΠΛΟ ΝΕΡΟΥΝΤΑ

Αλλαγή
τρόπου ζωής.
Υποχρέωση όλων.

Οι τελευταίες βουλευτικές εκλογές διαμόρφω-
σαν έναν νέο πολιτικό χάρτη στη χώρα μας, με
βάση τον εκλογικό νόμο που ίσχυσε.

Αυτό, όμως, που θα μας απασχολήσει περισσότερο
από δω και πέρα θα είναι η ψήφιση του «Καποδίστρια
2», που έχει σχέση με τη νέα διοικητική αναδιάρ-
θρωση της χώρας μας και το μέλλον της περιφέ-
ρειας και των χωριών μας.

Η νέα αυτή διοικητική μεταρρύθμιση αποτελεί το επό-
μενο στάδιο του Νόμου «Καποδίστριας 1», όπου συνε-
νώθηκαν οι Κοινότητες σε Δήμους. Έτσι τώρα θα
χαραχθούν τα όρια 500 περίπου νέων Δήμων και μει-
νώνεται ο αριθμός τους από τους 1.034 που είναι σή-
μερα. Θα καταργηθούν οι όποιες Κοινότητες
υπάρχουν και η διοίκηση σε δεύτερο βαθμό θα γί-
νεται από 10 έως 15 Περιφέρειες, στις οποίες οι πα-
λιές Νομαρχίες θα αποτελούν πλέον διαμερίσματα.

Βέβαια, για να είναι ασφαλές το επόμενο βήμα σε μια
κίνηση, θα πρέπει να εκτιμηθεί και να αξιολογηθεί το
προηγούμενο, για να αποφευχθούν τα προηγού-
μενα λάθη. Διότι, όπως είναι γνωστό, κυριάρχησαν σε
μεγάλο βαθμό κριτήρια σκοπιμότητας και κομματικά.

Υπήρξαν αντιδράσεις, αντιπαραθέσεις και έριδες, που
δεν βοηθούν στην επίτευξη των στόχων, για τους οποί-
ους υποτίθεται ότι έγινε η συνένωση.

Τα ερωτήματα που ανακύπτουν είναι: έγιναν τέ-
τοιου είδους εκτιμήσεις; Θα διαμορφωθούν με αντι-
κειμενικότητα τα κριτήρια (γεωγραφικά, πληθυσμιακά, αναπτυξιακά, ιστορικά, κοινωνικά, οι-
κονομικά), ώστε μια νέα χαρτογράφηση της
χώρας να έχει όσο γίνεται τις λιγότερες αντιδρά-
σεις και ταυτόχρονα τα καλύτερα αποτελέσματα
στην αναπτυξιακή πορεία του τόπου μας;
Σε διαφορετική περίπτωση θα επιταχυνθούν οι
διαδικασίες ερμητοποίησης και απονέκρωσης της
υπαίθρου.

Όλοι οι παραπάνω διοικητικοί σχεδιασμοί θα πα-
ραμείνουν «σχέδια επί χάρτου», αν δεν έχουν στο
κέντρο τον άνθρωπο, αν δε συνδιασθούν με τον ανά-
λογο σεβασμό του περιβάλλοντος.

Τι προγραμματισμό να κάνει κάποιος για γεωρ-
γική ανάπτυξη, όταν τα νερά μολύνονται, οι πο-
ταμοί στερεύουν, τα ζώα αφανίζονται, τα δάση
καταστρέφονται και η ανθρώπινη ζωή ολοένα και
περισσότερο υποβαθμίζεται;

Η κλιματική αλλαγή αποτελεί το πρωταρχικό πρό-
βλημα. Διότι δεν είναι μόνο περιβαλλοντικό το πρό-
βλημα, αλλά είναι ταυτόχρονα και πρόβλημα
οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Επομένως είναι
αποτέλεσμα συγκεκριμένης πολιτικής.

Το μέγεθος του προβλήματος δεν επιτρέπει κανέ-
ναν εφησυχασμό. Είναι και παγκόσμιο πρόβλημα,
πέρα από επιφανειακές διαχωριστικές γραμμές.

Η ευθύνη για το μέλλον του πλανήτη Γη μας βα-
ρύνει αναλογικά όλους.
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΟΥΛΙΔΗΣ "ΔΟΛΙΑΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ"

Με το χιόνι ...
(Μυθιστορία Χριστουγεννιάτικη,
κατά τον Παπαδιαμαντικό τρόπο)

Παραμονή Πρωτοχρονιάς

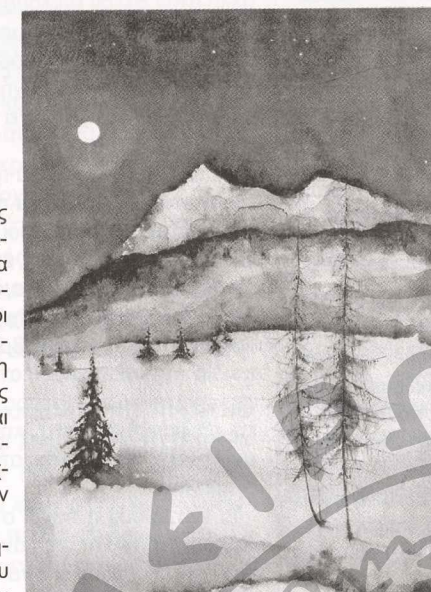
Από πρωίας, τα καλανταρούδια είχαν ξαμολυθεί στις
ρουλές και στα σοκάκια της μικρής πόλινης και έμελ-
πον τα Πρωτοχρονιάτικα κάλαντα στις αυλές, στα ανώγεια
και στα κατώγεια των σπιτιών, αλλά και εις τους αχυρώ-
νες, όπου εν τέλει εύρισκον τους νοικοκυραίους, οι οποίοι
και τα εφίλευον με τα παραδοσιακά διά την ημέραν. Του-
τέστιν: συκομαίδες, ηλιασμένες απ' το φθινόπωρο, μαύρη
σταφίδα, πορτοκάλια προερχόμενα εκ του άστεως της
Άρτας, φημισμένα διά την εποχήν, αλλά και στραγάλια και
κολοκυθόσπορον, ενώ οι πλέον εύποροι έβαζαν εις το δι-
σάκιόν τους και κανένα πενηντάλεπτον ή και μονοδραχ-
μον, σπανίως δε διδραχμον και ως επί το πλείστον
δεκάλεπτα, κοινώς ονομαζόμενα: δεκάρες.

Χιόνιζεν από τον όρθρον, ότε ο παπα-Νικόλας είχαν ση-
μάνει εις την εκκλησίαν της Παναγίας και ομού μετά του
δεξιού ιεροφάντου Μήτσιου Γκρισιμπάνη, καθώς και του
ετέρου αριστερού Κώτσιου-Γκαφάλα, έψελναν με μέλος
το «από φυλακής πρωίας...» και τα έτερα ορθρινά, καθ' ήν στιγμήν, η εκκλησιάρισα
Γραία-Ρίγκω έκρουεν ρυθμικώς τον κώδωνα του κωδωνοστασίου και ο επιτρόπος
Γάκ' Μπλατσίαδης ήγαντες τα έμπροσθεν του εικονοστασίου κανδήλια, προσθέντες
αυτά ελαιόλαδον, αγορασθέν την προτεραία, εκ του εδωδιμοπωλείου του Δήμου
Γκρέστη, του ευρισκόμενου εις το κέντρον της πόλινης και έναντι του περιπτέρου
σιγαρέττων και ζαχαρωδών, το οποίον διατηρούσε ο Τάσιο Γκανέσιος.
Από πρωίας, ή μάλλον νύκτωρ, πριν απ' το χάραμα, είχαν ξεκινήσει και οι κερα-
τζίδες Γιάν' Ντρουβάς, Σταύρου Τζιφάλης και Μήτσιο Μπλατζίουκας για την πόλη,
για να πουλήσουν καυσόξυλα.

Εσαμάρωσαν τα υποζύγια τους, τα φόρτωσαν –με τη βοήθεια της φορτιάσας– καυσόξυλα εκ των πέριξ του οικισμού πρίνων ομού με έτερα από ήμερον βελανιδιάν (τα καλούμενα ντούσκα) και φορώντας μακράν βραχίονα, γαλότσες και σκούφον μάλ-
λινον, τον οποίον είχαν πλέξει οι γυναίκες τους σε κάποιο απ' τα χειμερινά νυχτερί-
α, ξεκίνησαν για τη θρυλική πόλη των Ιωαννίνων, με τους μεγάλους μινωάρδες των ζα-
μιών της –κατάλοιπον (φευ) της οθωμανικής κυριαρχίας, ζοφερόν– και με την πλου-
σίαν αγορών των, ένθα σαγματοποιί, βυροδέψες, πεταλωτήδες, γανωτήδες, αλλά
επί το πλείστον ευρωακέρηδες και αργυροχρυσόχοι, διατηρούσαν τα εργαστήρια
τους, ανάκτα με τα διάφορα εμπορικά, αγοράν την οποίαν επλούτιζον με λογής
εποχιακά ζαρζαβατικά οι Αρδομιστινοί, οι Μπρακμαδιώτες και οι Κλαζιαδινοί.

Η χιών έπιπτεν ακαταπαύστως, είχαν πλέον υπερβεί τους τριάκοντα πόντους, η
μεσημβρία είχαν παρέλθει, η εκκλησία προ πολλού είχαν εσχαλάσει και ο ιερεύς
μετά της αγίας επιτροπής απολάμβανον την ρακήν των – συνοδεία μεζέδων από
συκώπια αρνίσια – στο καφεπατοπωλείον του Γάκ' Μπρίμπα.

Τα τζάκια των σπιτιών εκάπνιζαν, καθώς οι νοικοκυρές ετοίμαζαν την βασιλόπιτταν
της άλλης μέρας, ρίπτοντας εις αυτήν και το τυχερόν «φλουρίον», ήτοι εν τάλιρον ή
δεκάκριον – κατά περίστασιν.
Οι σχολιαρόπαιδες, όひνες είχαν τελειώσει τα κάλαντα και αισθάνονταν την τοτέπην

των «ζεστήν», το είχαν ρίξει εις τον «ρούκαν», παραδοσιακό παι-
χνίδι των ημερών, στο χαγιάτι της Αγίας Παρασκευής κι άλλοι στο
υπόστεγο του καφενείου του Γκιούλτση ή στο υπόστεγο της Αγίας
Τριάδος.

Σουρούττωσαν και οι τρεις κερατζίδες δεν φαίνονταν. Οι λύχνοι
ήγαντον εις τα φτωχόσπιτα και τα καλύβια, τα τζάκια κάπνιζαν και
λογής μυρωδιές από μαγειρέματα έβγαιναν απ' τους μπουχαρή-
δες στον αέρα, ενώ το χιόνι εξακολουθούσε να πέφτει και τα «ζων-
τανά» εμασούλαγαν εις τα παχνιά των το αποξηραμένο εκ του
θέρους χόρτο, μετά μεγίστης βουλιμίας και ευχαρίστησης.

Ανησύχησαν οι σπιτικοί τους και βαστάζοντες τα λαδοφανάρα
τους, ομού και με άλλους γείτονες, την Μπαρούτ, τη Φορ-
φώλ, τον παπ' -Κολιό, τον μπαρμ' -Αντριά, τη Γκαφάλα, το Γάκ'
Μπλατσία, τον Κολιό-Μπαζούλα και το μεριάκιον, τη Φροσούλα τ'
Γκτζιόλια και με επικεφαλής τον δρυάτην Κοτσιούδα, εβγήκαν
προς τον Αγιώρη, στην εμπατή του οικισμού, προς αναζήτησή
των, εν μέσω αλυχτημάτων των σκυλιών και κοκορολαλημάτων,
άτινα προσέδιδον μεγίστην ταραχήν και θόρυβον εις την χιονι-
σμένην πρωίαν.

Οι τρεις κύρατζηδες, αφού επούλησαν τα καυσόξυλά τους σε
φούρνους του Ακράϊου και αγόρασαν τα απαραίτητα σπιτικά, ήτο
έλαιον εις την μπουκλάν και πετρέλαιον και καλαμποκάλευρον,
εστρώθησαν εις το οινόπτερον του Ντάγκα στην συνοικίαν της
— παρά οδηγούντες οι ίδιοι αυτά.

Μετά από τετράωρη πορεία, κοπιώδη, εν μέσω χιόνος, κατέβαιναν στο «Πλα-
κωτό», άδοντες κάποιο ακατάληπτο άσμα, όπου και συναντήθηκαν μ' αυτούς που
βγήκαν προς αναζήτησή των.

«Ούι, μας κοιμοχολιάσαν, πανάθεμά σας χρονιόρα μέρα», φώναξε η Γκαφάλα,
για να συμπληρώσει η Μπαρούτ:

«Παλούκ' π' θέλετε, παλιορακοκάνα», επισείονσα έμπροσθεν των οινοσκεπών
ομματιών τους το παζαρόξυλο που κρατούσε στο χέρι της, ενώ αυτοί τραπαλιζό-
μενοι επί των υποζυγίων χαζογελούναν, μη αισθανόμενοι μάλλον το μέγεθος της
αγωνίας και της ταραχής των δικών τους.

Ομού έπειτα, ετράβηξαν κατά τον κατήφορον από το χιονισμένο καλντερίμι προς
τα στίπια τους, την ώρα που στο μαγαζί του Πάν' Ντρουβά, ο Τσιόχαλος τρα-
βούσε απ' την τράπουλα τον ραμίν, κατεβάζοντας επί του χαρμιποτέλιου τραπέζιου
«τρίτην και τέταρτην και «καίγοντας» τους αντιπάλους του στους 101 πόντους,την
ίδια ώρα που η γραία Μπαρούκ έσβηνεν το κίελιντο λύχνον της και έγεννεν εις την
αχυρένια στρώμην της «για να τον πάρει κόνια δυο ώρες» και ακριβώς την ώρα
που στον πέρα μαχαλά ο Χρήστο Μπουτόνς σώγαμβρος εξάπλωνεν με τά της νε-
αρὰς συζύγου του εις την κλίνην με μειδιώματα και γέλωτες ερωτικούς και υποσχό-
μενος μια όμορφη νύχτα, σβησθείσης οσονούπω της λυχνίας, (διά τον φόβον των...
Ιουδαίων, τούτέστιν των πεθερικών...) στην τελευταίαν νύχτα ενός χρόνου και στην
αυγή ενός νέου...

ΤΑΣΟΣ ΚΑΝΑΤΣΗΣ

Εκπαιδευτικός - ποιητής

Ειρήνη Μπόμπολη:

Το πεπρωμένο μύριζε ορχιδέα ή πράγματα μικρά

Μυθιστόρημα - εκδόσεις Επιφανίου

Πολλά μπορούν να συμβούν, όταν σε μια ήρεμη και συμβιβασμένη γυναίκα ψυχή επέλθει η τρικυμία. Όταν μια γυναίκα, εν προκειμένω η Αρετή, η ηρωίδα του μυθιστορήματος της Ηπειρώτισσας συγγραφέως (από το Κεντρικό Άρτας) Ειρήνης Μπόμπολη, αποφασίζει να πετάξει από πάνω της το βαρύ μανδύα της συμβατικότητας και της υποκρισίας, που ο περίγυρος και η κοινωνία της έχουν επιβάλλει, και προσπαθεί να κερδίσει τη χαμένη της ελευθερία, εγκαταλείποντας την οικογένειά της, τη στιγμή που η ζωή των παιδιών της έχει πάρει το δρόμο της. Μια ελευθερία, όμως, την οποία επιθυμεί να κατακτήσει χωρίς δεκανίκια και αναφορές στο στενό περιβάλλον, αλλά μέσα από τη γνώση του εαυτού της και την αξιοποίηση των εσωτερικών της δυνάμεων.

«Τα πάνω κάτω, όλα από την αρχή. Όλα εμπρός, κατ' ευθείαν εμπρός και ποτέ πίσω. Να ζήσω από την αρχή σε μια απόλυτη σιωπή με ό,τι ήθελε προκύψει», λέει στην αρχή της μεγάλης φυγής της. Από εκεί και πέρα επιλέγει να καθορίζει η ίδια σε απόλυτο βαθμό τις καταστάσεις και να μην επηρεάζεται από οποιαδήποτε συναισθηματική καταπίεση και υποχώρηση. Ανυπομονεί να ρουφήξει και την τελευταία σταγόνα ζωής χωρίς κανένα περιορισμό, προαπαιτούμενα και αποφασισμένα, χωρίς τίποτα το επίπλαστο και κανένα πρέπει, με έναν υπερβρατικό για εκείνη, αλλά ουστοπικό, όπως αποδεικνύεται, αντισυμβατικό τρόπο ζωής.

Θα τα καταφέρει, όμως, η τελικά δεν θα αποφύγει την ανατροπή όσων επιχειρεί; Η υπέρβαση και η ανατροπή έρχεται, αλλά όχι όπως εκείνη υπολογίζει. Οι εξελίξεις, αναπάντεχες, καθορίζουν τη συνέχεια ή αυτοκαθορίζονται από την ίδια, χωρίς ίσως να το συνειδητοποιεί. Διότι δεν είναι παρά ένας ευαίσθητος άνθρωπος, μια γυναίκα που ποθεί τον έρωτα και μια μητέρα που νοιάζεται για τα παιδιά της. Ο ίδιος ο εαυτός της την προδίδει, αλλά και η ζωή που πάντα σε παίρνει οβάρνα και δε σε ρωτά.

Τελικά η βαθύτερη ανάγκη της για επικοινωνία, η επιθυμία της να γευτεί τον έρωτα στον υπέρτατο βαθμό, αλλά και την ουσιαστική και ανυπόκριτη φιλία, καθώς και οι πνευματικές ανησυχίες και οι προβληματισμοί της, την οδηγούν σε κάποιους άλλους συμβιβασμούς.

Ο πρώτος συμβιβασμός έρχεται με την αναγκαστική συγκατοίκηση με το νεαρό φοιτητή Αλέξανδρο και ο δεύτερος όταν μετά από έναν σεισμό σπάει το φράγμα της απομάκρυνσης και της συνειδητής σιωπής και επέρχεται η ρήξη των αντισυμβατικών όρων, τους οποίους έχει θέσει σε σχέση με τον εαυτό της και τους άλλους. Οι εσωτερικές της συμφωνίες και κανονισμοί αποδεικνύονται διάτρητοι και εντελώς ρευστοί, καθώς υπόκεινται σε μιας άλλης μορφής υποκειμενική συμβατικότητα, για την οποία δεν είναι έτοιμη, όπως δεν θα είναι έτοιμη ποτέ καμιά ανθρώπινη ύπαρξη, αφού στη φύση της είναι η ανάγκη της συντροφικότητας και της αγάπης, ανάγκες, οι οποίες τελικά θα νικήσουν και την ανυποταξία της Αρετής. Όλα εν τέλει, όσα για χάρη τους δεν διάτασε να χυτηθεί η γροθιά στο μαχαίρι θα ανατραπούν από την καθημερινότητα, αλλά και από τον εαυτό της, καθώς θα ανακαλύψει την ομορφιά και την αξία των αντιφάσεών του.

Τα γεγονότα θα τη φέρουν πολύ κοντά με το νεαρό φοιτητή Αλέξανδρο και θα αναπτύχθει μια σχέση ζωής πέρα και πάνω από τη φιλία και τον έρωτα, τα όρια των οποίων, όμως, θα ανατραπούν στην περίπτωση του Ανδρέα, του δημοσιογράφου που καταστρέφει τη φιλία τους χάριν της ερωτικής έλξης, ενώ η σχέση της με τον Μηνά, στον οποίο εναποθέτει την ελπίδα του έρωτα θα την πετάξει έξω, ακριβώς πάνω στη στροφή και θα τη βγάλει βίαια από την πορεία του στόχου. Είναι επειδή θα τον έχει ερωτευτεί τη στιγμή που εκείνος θα την απογοητεύσει, κλονίζοντας την εμπιστοσύνη απέναντί στον ίδιο τον εαυτό της.

Η απομυθοποίηση της αγιοποίησης κάποιων σχέσεων, αλλά και της αντισυμβατικότητας ως τρόπου εσωτερικής λύτρωσης, παράλληλα δε η αναγκασία αποκάλυψη της υποκρισίας και της σήψης, όταν αυτή είναι κεκαλυμμένη από τον καθωσπρεπισμό και την ψευτιά, αποτελούν τα πιο δυνατά σημεία αυτού του μυθιστορήματος, το οποίο είναι προικισμένο με γραφή που συνδυάζει την ειρωνεία, την καυστικότητα και τον αυτοσαρκασμό, με την τρυφερότητα, τον γλαφυρό λόγο και την ποιητική ευαισθησία.

Μάνθος Σκαργιώτης:

Ένα κλειδί τρεις πόρτες

Μυθιστόρημα - εκδόσεις Μεταίχμιο

Πόσο άραγε μπορεί να αντέξει η ανθρώπινη ψυχή το άγχος και το άγος των κρυμμένων μυστικών; Ως τότε ο άνθρωπος θα μπορεί να παλεύει με τις ερινύες; Όσο υπάρχει ζωή θα πεις. Μα ναι, βέβαια, είναι συνυφασμένη με την ανθρώπινη φύση αυτή η πάλη, καθώς δεν χωρεί αμφιβολία πως εκτυλίσσεται ως ύστερη πράξη στο θέατρο του πολέμου του καλού με το κακό, όταν αφήσει ο άνθρωπος το κακό να νικήσει. Συνήθως διαρκεί ως τον θάνατο, ενίοτε όμως επεκτείνεται και πέραν αυτού, καθώς σφραγίζει την άνευ επιστροφής μεταχώρηση από τη ζωή ως επαίσχυντη υστεροφημία, αν τελικά το μυστικό διαρρεύσει.

Στην περίπτωση του Λευτέρη, του ήρωα του νέου μυθιστορήματος του Ηπειρώτη συγγραφέα (από το Μονολίθι Ιωαννίνων) Μάνθου Σκαργιώτη «Ένα κλειδί τρεις πόρτες», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Μεταίχμιο, ο εσωτερικός αυτός πόλεμος διήρκεσε είκοσι επτά ολόκληρα χρόνια για τον ίδιο και άφησε τη μολυσμένη σκόνη του στην αιωνιότητα, όταν αυτός αποφάσισε να σπάσει την οικογενειακή «ομερτά» και το μυστικό έγινε κτήμα της τοπικής κοινωνίας. Αποτέλεσμα η συγγραφή του έξοχου αυτού μυθιστορήματος, το οποίο βασίζεται στα πραγματικά περιστατικά μιας οικογενειακής τραγωδίας, που έλαβε χώρα σε χωριό της Ηπείρου, στα πέτρινα χρόνια της εφταετίας. Τα κοινωνιολογικά και ψυχολογικά χαρακτηριστικά του ανθρώπινου τοπίου, τα οποία έπαιξαν κυρίαρχο ρόλο και οδήγησαν στα δραματικά περιστατικά, δεν είναι και τόσο άγνωστα, αλλά αρκετά συνηθισμένα, θα έλεγα, στην κλειστή κοινωνία της υπαίθρου και μάλιστα μια τόσο σκληρή εποχή.

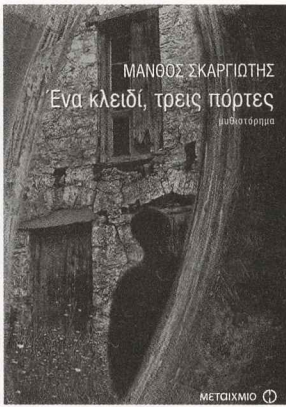
Ένας πατέρας φαλλοκράτης όσο δεν παίρνει, παρανοϊκός και ανάποδος, αντιφατικός και δύσθυμος, τη μια να επιδίδεται στην πιο θεάρεστη πράξη και την άλλη στην πλέον εγκληματική και κατακριτέα, σκληρός και δύσβατος σαν τα κακοτράχαλα ηπειρωτικά μονοπάτια, να βασανίζει τη μάνα, να τυραννεί την οικογένεια, να γίνεται φόβος και βαθιά πληγή, ένα αγκάθι που βλασταίνει, παρασσιέι και τρυπά ψυχή και σώμα, το οποίο, όμως, όταν η οικογένεια αποφασίζει να ξεριζώσει, δεν έχει παρά να χρησιμοποιήσει την ίδια μέθοδο με την οποία εκείνο ριζώσε μέσα της.

Η ενδοοικογενειακή βία τρέφεται από τις σάρκες της, ανακυκλώνεται και ζητάει εκδίκηση. Η μητέρα και ο μεγαλύτερος αδερφός απαλλάσσονται από τον τύραννο πατέρα με ένα προμελετημένο και ειδικό έγκλημα, ενώ προσπαθώντας να εξαλείψουν τα ίχνη, εμπλέκουν και το μικρότερο αδερφό, το Λευτέρη, ο οποίος, μετά το έγκλημα, εξαφανίζεται. Ωστόσο η λύτρωση δεν έρχεται. Κάθε άλλο. Ο βιασμός της ψυχής είναι περισσότερο επώδυνος από την κακοποίηση του σώματος. Η μητέρα βρίσκεται υπόλογη για την έλλειψη του πατέρα στα άλλα παιδιά της και υπόλογη απέναντι στον ίδιο της τον εαυτό. Ο συναυτουργός της στο έγκλημα μεγαλύτερος γιος θάβει μέσα του κάθε αξία και κατπλεύεται νεκρό και εξαφανισμένο, όταν κηρύσσονται νεκροί, αποδίδοντας το θάνατό τους στην τιμωρία της οικογένειας από τη χούντα για τη δική του δήθεν αντιστασιακή δραστηριότητα.

Το ένα έγκλημα πάνω στο άλλο και το θεριό μέσα στις ψυχές, ιδιαίτερα του Λευτέρη, αλλά και της μάνας, συνεχώς ακονίζει τα νύχια του και ετοιμάζεται να επιτεθεί. Το έγκλημα από προσωπικό-οικογενειακό σιγά-σιγά σπάζει όλο τον ιστό που πλέκεται γύρω από τους ήρωες και αφορά κάθε πεδίο δράσης τους. Μετατρέπεται σε έγκλημα συναισθηματικό, οικονομικό, πολιτικό με αρνητικές προεκτάσεις στη ζωή και το μέλλον όλων των προσώπων που συνδέονται με τον ένα ή άλλο τρόπο με τους πρωταγωνιστές. Ο ρόλος θύματος-θύτης εναλλάσσεται συνεχώς κατά το δοκούν των ηρώων, κυρίως αυτών, οι οποίοι είδαν το έγκλημα όχι ως λύτρωση, όπως για παράδειγμα η μάνα-ανεξαρτήτως του αν αυτή δεν ήρθε ποτέ-, αλλά όσων εθελουφλώντας προσπάθησαν να πατήσουν σε αυτό για να εξευμενίσουν τον μέσα και έξω τους κόσμο, ώστε να καρπωθούν οφέλη, όπως ο μεγαλύτερος αδερφός ο Γρηγόρης.

Οι ερινύες όμως караδοκούν και περιμένουν την ώρα να εμφανιστούν, είτε με τη μορφή άγριου πετούμενου που η σκιά του στον τοίχο εκεί που πετάχτηκε το αίμα του σκοτωμένου μεγαλώνει όλο και πιο πολύ και λαχταρίζει τη μάνα, κι ως πλήχθη κι ως ασβεστώθηκε τόσες φορές ο λεκές, είτε με τη μορφή ανήμωρου θεριού στην ψυχή του εξαφανισμένου Λευτέρη που κάποτε θα γυρίσει πίσω, να διεκδικήσει όχι απλώς μερίδιο από την περιουσία, όπως επιτακτικά το ζητάει, αλλά την κάθαρση, όπως εύστοχα ο συγγραφέας αφήνει να διαφανεί. Και τότε μέσα σε μία μόνο νύχτα όλα ανατρέπονται...

Ατμοσφαιρικό, με σφιχτή γραφή και εικόνες που συγκλονίζουν, ψυχολογικό, με αξιοθαύμαστη την ικανότητα του συγγραφέα να διεσόδει στο βαθύτερο εγώ των ηρώων και να φωτίζει όλες τις κρυφές πλευρές του χαρακτήρα τους, με φόντο πάντα το γκρίζο τοπίο της Ηπείρου της δεκαετίας του '60 και του '70, όταν η ορεινή Ελλάδα προσπαθεί να ισορροπήσει σε τεντωμένο σκοινί, λόγω της φτώχειας και της εγκατάλειψης, με ζωντανές τις εικόνες από τη ζωή της υπαίθρου και τον αγώνα των κατοίκων για επιβίωση, με σπάνια λαογραφικά στοιχεία και γνωρίσματα ντοπιολαλιάς, ο Μάνθος Σκαργιώτης πλέκει αριστοτεχνικά την ιστορία του και μας δίνει ένα μυθιστόρημα που κόβει στη μέση την ανάσα και κρατάει την αγωνία του αναγνώστη αμείωτη μέχρι τέλους.

Τάσος Κανάσης:

Ψυχανθή και μετέωρα

Ποίηση - εκδόσεις Καστανιώτη

Ο Γιαννιώτης ποιητής Τάσος Κανάσης έχει πάντα τον τρόπο να σε σφραγίζει με την ποίησή του. Λέξεις, φράσεις, σίχοι, κρίκοι μιας ποιητικής αλυσίδας που σε ζώνει θέλοντας και μη, σε κυκλώνει στην αρχή, σε περισφίγγει στον κλοιό της έτσι που να μη θες να ξεφύγεις, να μείνουν τα ίχνη ανεξίτηλες μικρές σφραγιδούλες σε νου και ψυχή και ύστερα αυτή η ίδια η αλυσίδα να χαλαρώνει, να ξεσφίγγει, να σε αφήνει να ανασάνεις, να γίνεται η δύναμη που σε τραβά στα ύψη από τα άμετρα χάρη και σε κρατάει να μην κατακρημνιστείς, καθώς μετέωρα τα άνηθ της ψυχής, γίνονται λόγια και ο λόγος όταν ποίηση είναι μπορεί να ελευθερώνει, να επιφέρει την κάθαρση, να λυτρώσει. Απαραίτητη βέβαια προϋπόθεση η καταβύθιση μαζί του στα απύθμενα βύθη του είναι, η συμμετοχή στην αναταραχή της περιπέτειας στο ταξίδι για την Ιθάκη της ψυχής, η βίωση των παθών της εσωτερικής ξενιτιάς και της δίψας της ερμηιάς των μέσα τοπίων της ανθρώπινης ύπαρξης.

Τότε μόνο μπορείς να πεις πως είσαι μνημένος σε αυτή την εσωτερική διαδικασία της γραφής του, η οποία στόχο έχει πάντα την υγιή εκτίναξη προς τα έξω.

Τότε μόνο, μπορείς να πεις πως «μπαίνοντας στην πιο βαθιά νύχτα.../ με τα φώτα της ερμηιάς μέσα μου / σκάβω την ευλογημένη ώρα.../ γιορτάζοντας την άνοιξη / που τραγουδά ακόμα...».

Ή μπορείς να αντιληφθείς δημιουργικά τη ματαιότητα που σε σκοτώνει καθημερινά, καθώς «χιλιάδες θύρες ανοίγουν / χιλιάδες μίλια σκοτάδι / για μια περιδιάβαση στην εκκωφαντική αγορά της ματαιότητας...», αλλά τη στιγμή που... «χιονίζει μοναξιά / χιονίζει νύχτα.../ και μένεις έγκλειστος με την τρυφερή συνομιλία των δέντρων / κάτω απ' το ανελέητο στραφτάλισμα τ' ουρανού...», θα ακούσεις κι εσύ την εσωτερική κραυγή της σιωπής σου και θα αναρωτηθείς μαζί με τον ποιητή «γιατί υπάρχουν;»...

Δεν έχει σημασία αν καταφέρεις να εκμαιεύσεις από τον εαυτό σου την απάντηση, φτάνει που η δύναμη τούτης της γραφής σε οδηγεί στην ερώτηση και σε γεμίζει αμφιβολίες, σε κάνει να συνδιαλέγεσαι με τον εαυτό σου, να πονάς και ο πόνος να γίνεται νόστος για «χρόνια-χρόνια και τόπους αταξιδεύοντας» για «σβησμένα κεριά / που η μνήμη ανάβει...» και... «λέξεις που ξενιτεύονται / απ' το σώμα των οραμάτων...».

Είναι η ώρα που θα προβληματιστείς και ίσως καταπνίξεις ένα δάκρυ, το οποίο θα έχεις συγκρατήσει μέσα στον κόμπο του λαιμού για «ένα ταξίδι που δεν άρχισε / μέσα σε μια θύμηση ...», όταν ήσουν ένας άλλος... καθώς θα στο θυμίζει αυτό ο ποιητής, αυτός είναι ίσως ο ρόλος των ποιητών, να διασώζουν τη μνήμη από της λήθης την παγωνιά. Θα σου μιλήσει ξανά για αυτό «το ταξίδι που δεν άρχισε» και είναι οι «εικόνες θαμπές / που παραμένουν αινίγματα.../ σε δρόμους που δεν περάσαμε / σε στίπια που δεν ανοίξαμε / κι είν η ψυχή ξένη στο σώμα/ και τα όνειρα άδεια...».

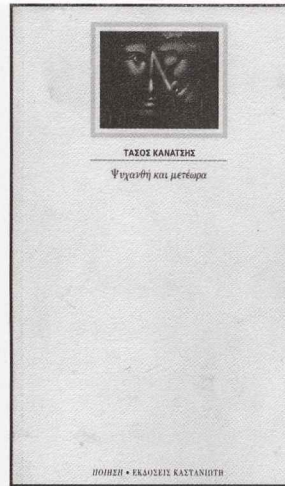
Και πώς να αντιπαλέψεις το μέσα σου θηρίο; Καλύτερα θα πεις, να γίνει εκεί να «βόσκει τις ελπίδες», καθώς «χρόνια συνήθισα τη συντροφιά σου / και τις πληγές μου ποιος θα σκάβει αν θα φύγεις...». «Φοβάμαι», θα του πεις... «να ζω χωρίς εσένα / έτσι που έμαθα σε τόση στεγνιά τόσα χρόνια...».

Μα όσο κι αν συμβιβαστείς με το θηρίο μέσα σου, είναι αυτό το ίδιο που σου θυμίζει πως «δαπανά τόσο φως ο καιρός» και «πώς λιγοστεύει η ζωή / πώς ευτελίζεται / σε τόσα φώτα / τόσες μουσικές .../ στην έκλαμψη της άγνοιας / και στις γιορτές τη θλίψη...».

Και ύστερα πάλι θα αναρωτηθείς, καθώς το «παρών» σου δίνει ο σίχος του ποιητή και σε προκαλεί «να δεις του μαχαίριού την προέλευση» και να είσαι έτοιμος «να λύσεις τους κόμβους της ακίνητης μέρας».

Άραγε «για ποια Κολχίδα θα τραβήξεις πάλι» και πού θα βρεις πορεία, αν δεν πάψεις να είσαι της μνήμης απόδομος και «έξω από την τέχνη της ζωής», αν δεν αποφασίσεις «σ' άλλη εποχή ν' ανοίξεις τη θύρα / να πνίξεις της ψυχής την πάχυν / ν' ανοίξεις τα φτερά σου στο φως .../ γιατί φυσάει πολύ εδώ / βλασταίνουν τραγούδια πικρά / κι έχει χειμώνα ισόβιο»...

Ελπίζω να μου συγχωρέσει ο συμπατριώτης και φίλος Τάσος Κανάσης την αυθαίρεσία να μιλήσω για το μικρό αυτό ποιητικό αριστούργημά του συρράπτοντας κάποιους στίχους του. Με συνεπήρε η γραφή του και δεν μπορούσα να κάνω διαφορετικά. Τι άλλο άλλωστε να πει κανείς, όταν ο στοχασμός του ποιητή αγγίζει και τις πιο ευαίσθητες χορδές της ψυχής του, όταν το νόημα της ποίησής του φτάνει στον πυρήνα της ύπαρξης και ταυτίζεται με αυτό το νόημα της τέχνης της ζωής;

ΤΖΟΥΜΕΡΚΙΩΤΙΚΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΤΕΦ. ΠΑΠΠΑΣ

ΤΟΜΟΣ Α' - 2008

Κυκλοφόρησε ο Α' τόμος ενός λαογραφικού βιβλίου του Δημήτρη Παππά -Συνταξιούχου Δ/λου από την Κυψέλη Άρτας - με τίτλο «ΤΖΟΥΜΕΡΚΙΩΤΙΚΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ».

Πρόκειται για ένα πολυσέλιδο τόμο 296 σελίδων, μέσα από τις οποίες ξετυλίγεται ο τρόπος ζωής, οι συνήθειες και ο χαρακτήρας των ανθρώπων των Τζουμερκιώτικων περιοχών.

Είναι ένα καλαίσθητο και καλογραμμένο βιβλίο με πλούσια και σπάνια εικονογράφηση. Περιλαμβάνει τέσσερα κεφάλαια (κατοικία, οικογένεια, γεωργία και ζώα), όπου περιγράφεται και προβάλλεται η ζωή των πατερώνων και παππούδων μας στα παλιότερα προπολεμικά και μεταπολεμικά χρόνια.

Ο συγγραφέας, μας γυρίζει χρόνια πίσω και μας φέρνει στο νου παλιές αναμνήσεις από τη ζωή και τις ασχολίες των ανθρώπων εκείνης της εποχής. Μας φέρνει κοντά στην τότε καθημερινότητα. Μια καθημερινότητα γεμάτη σκληρούς αγώνες και στερήσεις αλλά με ζωντάνια και δημιουργικότητα. Αναφέρεται στα εργαλεία, στις καλλιέργειες, στα προϊόντα και στα ζώα. Σ' όλα αυτά προσθέτει τις σκέψεις και τα συναισθήματα, διανθίζοντας τα με τοπικές ιδιωματικές λέξεις, που ανακεφαλαιώνονται σε 20 περίπου σελίδες με 2 αλφαβητικά γλωσσάρια 500 περίπου λέξεων.

Οι αγροτικές και ποιμενικές ενασχολήσεις των ανθρώπων καταγράφονται σε πνευμά συνεργατικότητας και αλληλεγγύης, στέλνοντας έτσι κι ένα μήνυμα στη σημερινή κοινωνία, όπου ο καθένας δε γνωρίζει το γείτονα του.

Το πλούσιο περιεχόμενο του βιβλίου με τις ποικίλες αναλύσεις και λεπτομέρειες και με την πηγαία και γλαφυρή έκφραση περιγραφής αντικειμένων, ασχολιών και προσώπων, προσδίδει στο βιβλίο μια πρωτοτυπία στο είδος του. Ο αγαπητός φίλος, συνάδελφος και συγχωριανός μου Δημήτρης με το αξιέπαινο βιβλίο του, βάζει ένα ακόμη λιθαράκι στο οικοδόμημα που λέγεται Λαογραφία.

Έχουμε ιερό και εθνικό χρέος να προβάλλουμε την παράδοση και τον Πολιτισμό μας - ιδιαίτερα σήμερα που κατακλυζόμαστε από ξενοφέρτους ήχους, ρυθμούς και συνήθειες. Δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι μελετώντας τα Ήθη και Έθιμα του τόπου μας και κάθε λαογραφικό στοιχείο, μελετάμε την Ιστορία και τον πολιτισμό μας και δεν κινδυνεύουμε να χάσουμε την εθνική μας ταυτότητα και την εθνική μας κληρονομιά.

Θερώα κι ολόψυχα συχαρητήρια στο Δάσκαλο Δημήτρη Στέφ. Παππά για την πολύχρονη προσπάθεια συγκέντρωσης και καταγραφής όλων αυτών των λαογραφικών στοιχείων και του εύχομαι να είναι πάντα υγιής - σωματικά και πνευματικά - για να συνεχίσει με τον ίδιο και μεγαλύτερο ζήλο το πνευματικό του έργο και να δώσει σύντομα και άλλους τόμους.

Έσπαινο οφείλουμε να δώσουμε και στον Δήμο Αγναντίων - Άρτας, που υπήρξε χορηγός έκδοσης αυτού του βιβλίου. Τέτοιες επίτιμες και πολύχρονες προσπάθειες πρέπει να στηρίζονται - οικονομικά και ηθικά - από Συλλόγους, Φορείς και την Πολιτεία.

Γιώργος Κατσάνος

Συντ/χος Δ/λος - Κυψέλη - Άρτας

ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ ΑΡΤΙΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

ΑΝΟΙΧΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ- ΚΑΛΕΣΜΑ ΣΤΟΝ ΑΠΟΔΗΜΟ ΗΠΕΙΡΩΤΗ

Αγαπητέ μας φίλε Ηπειρώτη,

Η ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ ΑΡΤΙΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ αποφάσισε να εκδόσει μια ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΣΥΓ-ΓΡΑΦΕΩΝ που ζουν εκτός Ελλάδος ή έχουν συγγραφικό έργο που δημιούργησαν εκτός Ελλάδος ζώντας σε χώρες που εξωτερικό ή εργαζόμενοι για κάποιο διάστημα σε ξένα εκπαιδευτικά ή άλλα ιδρύματα εκτός Ελλάδος ή συμμετάσχοντες σε διεθνή συνέδρια.

Η Εταιρία μας είναι κοινωνικής φύσεως μη κερδοσκοπικός και έχει ως αντικείμενο την κοινωνική αλληλεγγύη με στόχο τον ανθρωπισμό, την φιλανθρωπία και τον πολιτισμό. Για την εκπλήρωση των στόχων της μεταξύ των άλλων αναλαμβάνει την έκδοση βιβλίων, και τα έσοδα από την πώληση διαθέτει για φιλανθρωπικό σκοπό.

Η Εταιρία μας έχει εκδόσει έως τώρα δύο ΑΝΘΟΛΟΓΙΕΣ, μία ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ ΑΡΤΙΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ, και μία ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΑΡΤΙΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ. Τώρα με την ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ θέλουμε να κάνουμε γνωστό στους εντός των τειχών Έλληνες το πνευματικό, επιστημονικό και λογοτεχνικό συγγραφικό έργο των ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ που προβάλλουν την Ελλάδα και την Ήπειρο σε όλες τις χώρες της γης. Με την έκδοση της ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ αυτής θέλουμε το πνευματικό έργο των Ηπειρωτών στο "εξωτερικό" να λειτουργήσει σαν μία μετάγχιση πνεύματος και ψυχής στους εντός των τειχών Ηπειρώτες.

Στην ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ μπορεί να λάβει μέρος κάθε Ηπειρώτης πρώτης, δεύτερης, τρίτης γενιάς κλπ. που ζει εκτός Ελλάδος και έχει ρίζα καταγωγής από την Ήπειρο έστω και από τον ένα γονιό.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους όρους συμμετοχής επικοινωνήστε μαζί μας στο τηλέφωνο: 26810-77100, 26810-73163, 6945933453, στο fax: 26810-21291 στο e-mail ethelontism.artin.ginaik@hotmail.com στην ταχυδρομική διεύθυνση: Τ.Θ. 41, ΑΡΤΑ 47100, GREECE Εκπρόσωπος Εταιρίας: Βασιλική Γκολομάζου

Για τη ζωγραφική του Στράτου Στασινού

Κάθε φορά που βλέπω τη ζωγραφική του Στασινού, είτε πρόκειται για μισοτελειωμένο έργο στο καβάλτο του, είτε για μια ενότητα στους τοίχους μιας αίθουσας τέχνης, έχω την αίσθηση ενός χαμένου ύμνου ανθρωπογονίας από κάποιον παλιό σιβαρό μύθο.

Οι εικόνες του είναι κομμάτια που ανάγονται σε ένα αρχικό όλο, όπου συνυπάρχουν το ενστικτώδες και το απρόβλεπτο με το μετρήσιμα κατασκευασμένο. Ένα όλο που υπάρχουν σε γόνιμη συνέργεια η φόρμα, η θεματική, ο χρόνος, το σχέδιο, το χρώμα, ο χώρος, το σενάριο, το περιεχόμενο.

Αυτό το καθολικό που υπάρχει στο μυαλό και την ψυχή του Στασινού είναι η βαθιά υπαρξιακή εμπειρία του ανθρώπου, η πάλη του για τη ζωή, η αντιπαράθεσή του με το θάνατο και η μετουσίωση αυτού του βιώματος σε έργο τέχνης.

Αυτή ίσως είναι και η μαγεία της τέχνης. Πέρα από την αθανασία της εικόνας μας στις μνήμες των ανθρώπων, βλέποντας τα έργα μπορούμε να αναρωτηθούμε αν οι καλλιτέχνες είναι ζωντανοί, ή η δημιουργία είναι ένας τρόπος να ξερκίσουμε το θάνατο και να συνεχίσουμε να ζούμε μέσα από αυτά.

Ο Στασινός αυτό το κατάφερε. Και το έκανε διατηρώντας ένα αυστηρά προσωπικό μέτρο που του επέτρεπε να μεταλλάξει μοναδικά αυτόν τον κόσμο σε Άλλον.

Είναι ο κόσμος των μεγάλων παραμυθιών. Γιατί ο Στασινός αφηγείται ιστορίες. Και το κάνει καλά. Ιστορίες με σχήματα, λέξεις, χρώματα, γραμμές, φιλμ, υλικά κάθε είδους.

Όλο το έργο του είναι μια ενότητα σε μια διαρκή αναζήτηση για παλιούς και νέους μύθους. «Μια ζωή μένω σε νοικιασμένα στίπια αλλάζοντας γειτονιές, πολυκατοικίες και διαμερίσματα, έτσι λοιπόν δεν ξέρω αν θα μείνω στον κινηματογράφο μυθοπλασίας, διότι υπάρχουν και μικρά πέτρινα στίπια μακριά απ' την πρωτεύουσα όπου μπορεί κανείς να γράψει, να ζωγραφίσει, ή απλώς να περάσει καλά», έλεγε σε μια συνέντευξη.

Όσοι τον γνώρισαν και ήπιαν κρασί μαζί του ξέρουν γιατί μιλάω.

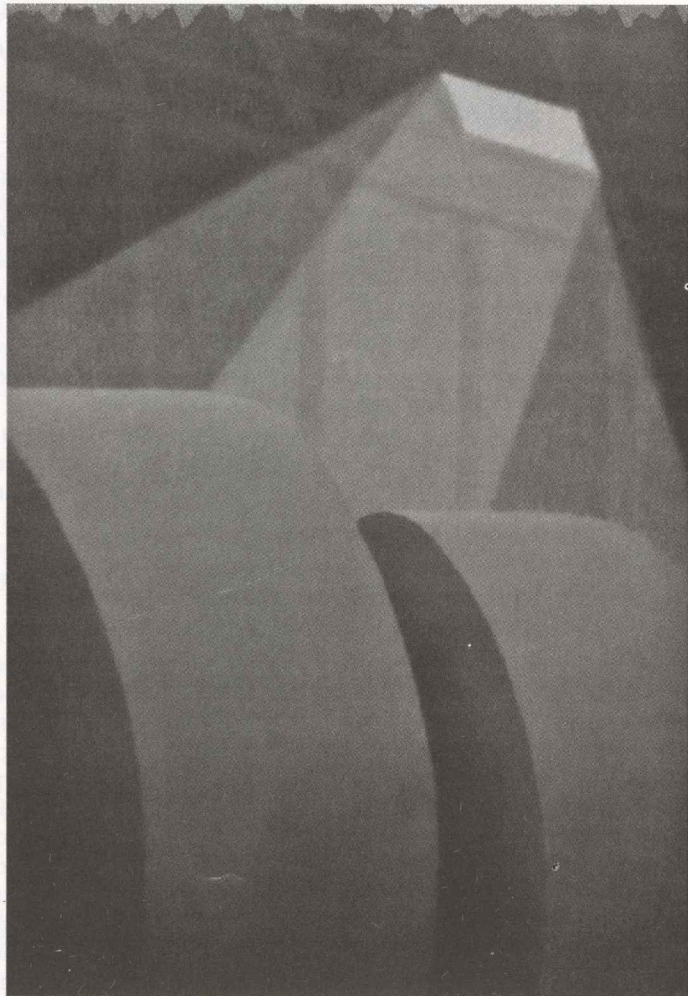
Για όσους δεν τον γνώρισαν, αυτές οι ιστορίες στον τοίχο αποτελούν μια ύστερη παραμυθία αφού αρμολογούν εκ νέου αυτή την πραγματικότητα μέσα από τους διορθωτικούς καθρέφτες της τέχνης του.

Και θα πρέπει να διαβάσουμε αυτά τα έργα σαν ψυχογραφήματα του κόσμου του, κι όχι σαν αφηγήσεις του κόσμου.

Από τα πρώτα του σχέδια η φόρμα γίνεται πολλές φορές ενδόστροφη, λιγότερη και δεσποτική ασπρόμαυρη. Ο χώρος είναι αυστηρός και λιτός, αναφορά ίσως σε βιωματικές μνήμες, όπου αρχίζει να υπεισέρχεται η σκηνογραφία του φόβου και της απειλής. Σε αντιδιαστολή με την ανθρώπινη μορφή που είναι πρόσωπα οικεία, συμπαθή, δουλεμένα με αρτιότητα, άλλοτε καρικατούρα με πολιτικό περιεχόμενο κι άλλοτε φόρμα κινούμενη πάνω στο χαρτί και μπροστά στο φακό.

Κι από την διδασιατική αφήγηση του «Περιπάτου» πέρασε στον πρωτεύοντα χώρο του «Κολυμπητή» συνδυάζοντας με τον καλύτερο τρόπο τις οπτικές με τις εικαστικές τέχνες.

Πρόκειται για μια εξαιρετική δουλειά, πρωτοποριακή, όχι μόνο για τα όρια της Ελλάδας, αφού

λίγα αξιωματικότερα έργα του είδους έχουμε στην Ευρώπη. Οι χαρακτήρες-κούκλες είναι εξαιρετικά ζωγραφισμένα γλυπτά με μεγάλα εκφραστικά μάτια. Η τεχνική του stop-karé που χρησιμοποιεί, η λήψη δηλαδή μικρών συνεχόμενων κινήσεων του χαρακτήρα πιστεύω πως είναι ο βασικός τρόπος δουλειάς και σκέψης του.

Αυτό φαίνεται ξεκάθαρα στα ζωγραφικά του έργα από όπου έχει εξοβελίσει την ανθρώπινη μορφή κι αναφέρεται στο χώρο και το χρόνο. Αφετηρία είναι ο οικείος, ο γενέθλιος χώρος απ' τον οποίον δεν θέλησε ποτέ να ξεφύγει. Αντίθετα σ' αυτόν επέστρεφε για δύναμη και παρηγορία. Αυτόν τον τόπο, την Ήπειρο, παρατήρησε και χαρτογράφησε, μετάπλασε όμως τα όριά του σε εξωπραγματικές, μεταφυσικές διαστάσεις.

Ο χώρος συστρέφεται προς τα μέσα και κατ' επέκταση προς τα μέσα μας.

Οι πίνακες του Στασινού δεν έχουν έλλειψη του χρόνου, δεν είναι φωτογραφημένα κάδρα, είναι απλά ένα stop-karé του μυαλού του.

Οι φόρμες του είναι απλές και επαναλαμβανόμενες, χρωματικά κινείται σε τονικές κλίμακες και η παλέτα του ζωντανεύει από τις αντιθέσεις θερμού- ψυχρού.

Αποδίδει με την ίδια υφή και υλικότητα όλα τα πράγματα σαν αποτέλεσμα της καθολικότητας της σκέψης του.

Δεν ξέρω, πραγματικά, αν τα έργα του συγγενίζουν ή όχι με τον υπερρεαλισμό, αλλά αν εμείς βλέπουμε πράσινα κυπαρίσσια, γκριζες ελιές και κόκκινα χώματα, για τον Στράτο δεν είναι παρά ζωντανές ιστορίες, δυσκοίνα αινίγματα, τρυφερά χάδια, ή σιωπηλές κραυγές.

Φαίνεται να λείπουν ίσως οι άνθρωποι από τα τοπία του.

Απλά νομίζω ότι δεν φαίνονται με την πρώτη ματιά.

Στα τελευταία του έργα εκείνο που επιστρέφει με μεγαλύτερη ένταση είναι η αίσθηση της αδιόρατης απειλής. Βιώνουμε ένα stop-karé πριν την επικείμενη πράξη. Ο ήλιος γίνεται μαύρος, οι

φόρμες σκληρές και οξείες, η χρωματική ένταση μεγαλώνει και είναι προφανής η έλλειψη διαφυγής με το χτίσιμο τοίχων και κλειστών οριζώντων. Έτσι τα έργα γίνονται όλο και πιο σκοτεινά, σκληρά και δυσοίωνα.

Δεν ξέρω αν είχε προαίσθηση των γεγονότων.

Είμαι όμως βέβαιος ότι είχε τη διακριτικότητα και τη σοφία να μην μας επιδείξει την επιγενόμενη απώλεια.

Η ζωγραφική του Στασινού γίνεται μια λειτουργία που μας αφορά όλους, αφού όλοι συμμετέχουμε στο ίδιο θεατρικό παιχνίδι της φύσης.

Η ζωγραφισμένη επιφάνεια δεν αντανακλά νεκρά το φυσικό χώρο, αλλά γίνεται ένας καθρέφτης για να δει η νύχτα το πρόσωπό της.

Η τεχνική του ζωγράφου δεν γίνεται αυτοσκοπός, αλλά μοχλός γοητείας.

Κι αυτό γιατί η ματιά του ζωγράφου δεν έχει την άκαμπτη τελειότητα του φακού. Ίσως φανεί παράξενο, αλλά μια κινηματογραφική ταινία μπορεί να τελειώσει, ένας πίνακας όμως όχι, γιατί μπορεί να ξαναδιαβαστεί με διαφορετική κάθε φορά ματιά 'γι αυτούς βέβαια που διατηρούν την αντοχή της οξυδερκούς όρασης.

Ο Στράτος κυνηγούσε πάντα το φως. Γιατί ήταν κομμάτι του. Περιοριζε τις ασχολίες του για να είναι στο δωμάτιό του και να ζωγραφίζει με το καλό φως. Δούλευε πάντα με μεγάλη συνέπεια, αφοσίωση και πολύ αγάπη. Είχε τη βεβαιότητα μέσα του.

Ήξερε ότι είναι καλλιτέχνης και αυτό ξεχειλίζει σε όλες του τις δραστηριότητες. Αυτό βέβαια το πλήρωσε αδρά πολλές φορές σαν τίμημα.

Ίσως όμως η μεγαλύτερη τέχνη του να ήταν το γεγονός ότι ήξερε να κάνει ζωή. Ήταν ένα περιβάλλον γεμάτος καρπούς και ήταν χαρά να είσαι φίλος του.

Μου έκανε πάντα εντύπωση ο τρόπος που δούλευε τους πίνακές του. Δεν έτρεχε σ' όλη την επιφάνεια ζωγραφίζοντας από λίγο και παντού, αλλά ξεκινούσε από πάνω προς τα κάτω σαν οριζόντια σάρωση.

Αυτό φαίνεται στην αφίσσα της έκθεσης που είναι τυπωμένο το έργο που έμεινε μισοτελειωμένο στο καβάλτο του.

Ήταν για μένα μια πολύ σκληρή στιγμή όταν το είδα στο στίπ του μετά, λες και τότε μάθαινα για την ασυνέχεια και την απουσία του.

Κι είναι περίεργο. Μιλάω για χρόνο, για έναν άνθρωπο που όλη τη δουλειά του την διαπερνά ο χρόνος. Ο κινηματογράφος, η τηλεόραση, το ραδιόφωνο, η διδασκαλία, η ζωγραφική είναι μετρήσιμες διαδικασίες. Ο Στράτος ο Στασινός δούλευε πάντα με το χρόνο, τι παράξενο, όντας ο ίδιος άχρονος. Ο Στράτος ανήκει σ' αυτή τη μοναδική κατηγορία ανθρώπων που δεν διερωτάσαι ποτέ για την ηλικία τους. Εγώ δεν ήξερα πραγματικά αν ήταν έξι, εξήντα ή εξακοσίων χρόνων, μέχρι προχθές που διάβασα στις εφημερίδες την ημερομηνία γέννησής του.

Για όλους αυτούς τους λόγους ίσως αυτά τα αποσπασματικά μυθολογήματα του Στασινού μπορούν να περιγραφεί πειστικά μόνο με μουσικούς όρους.

Γιατί έχουν πολλή βουή μέσα τους οι εικόνες του Στράτου, και ήχους μεταλλικούς έχουν.

Κι αν στήσεις αυτί, πιάνεις κυρίαρχο τον ήχο του σφυριού πάνω στο αμόνι καθώς σφυρηλατεί ακατάπαυστα το Αρχικό Όλο, τη χαμένη ενότητα του μύθου.

Μπάμπης Καραλής

ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ

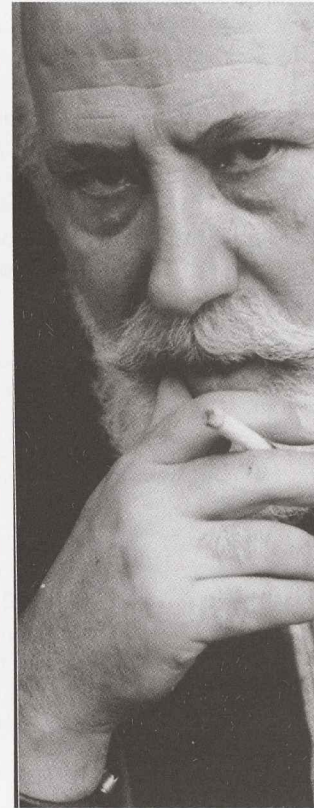
Η Πανεπιστημική Συνομοσπονδία Ελλάδος ξεκίνησε μία αξιόπαινη προσπάθεια, να τιμήσει Ηπειρώτες των Γραμμάτων, της Τέχνης και του Πολιτισμού. Άρχισε με την τιμητική εκδήλωση, που διοργάνωσε στην Παλαιά Βουλή και με τη συμμε-

τοχή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, αφιερωμένη στον πολυσύνθετο και πολυτάλαντο Νίκο Χουλιάρα. Συνέχισε με το γνωστό και διακεκριμένο ποιητή Μιχάλη Γκανά και εντάσσει στις άμεσες παρουσιάσεις το Γιώργο Αρμένη και το Γιάννη Δάλλα.

Νίκος Χουλιάρας

Γεννήθηκε τον Οκτώβριο του 1940 στα Γιάννενα. Σπούδασε γλυπτική και σκηνογραφία στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών από όπου απεφοίτησε το 1967. Παράλληλα με την ζωγραφική ασχολήθηκε με την λογοτεχνία. Έγραψε ποίηση, διηγήματα και μυθιστορήματα, ενώ ασχολήθηκε και με τη μουσική γράφοντας στίχους και μελωδίες. Από το 1964 έγραψε πολλά τραγούδια και κάποια από αυτά τα τραγούδησε ο ίδιος. Η συμμετοχή του στο «Νέο κύμα» ήταν καθοριστική. Φιλοτέχνησε ακόμη εξώφυλλα βιβλίων και δίσκων ενώ υπήρξε ο πρώτος που διασκεύασε και τραγούδησε παλιούς ηπειρωτικούς δημοτικούς σκοπούς. Ακόμη έχουν μεταφερθεί στην μικρή οθόνη διηγήματα του και το μυθιστόρημά του "Ο Λούσιος" έγινε τηλεοπτική σειρά από την ΕΤ-1 και μεταδόθηκε το 1989.

Ο Νίκος Χουλιάρας συνεργάστηκε με πολλά περιοδικά από το 1962, όπως τα «Ενδοχώρα», «Δοκίμη», «Ζυγός», «Τραμ».

Για τον Νίκο Χουλιάρα

Ο Νίκος Χουλιάρας οσμίστηκε το χάος. Και το φώτισε. Με χρώμα. Με μουσική. Με στίχο. Με αφήγηση. Κι είδε το ανθρωπάκι μέσα στο χάος. Να κοιτάει το χάος. Να πηδάει μέσα στο χάος. Να βγαίνει από το χάος ένας μικρός χαώδης, αθώος, λοξός, καταχθόνιος και κωμικός Λούσιος. Το χάος μπορεί ακόμη να έχει το σχήμα των ομόκεντρων κύκλων, ιδίων με αυτούς που σχηματίζει στην επιφάνεια της λίμνης η πέτρα που πετάμε, και τότε η αφήγηση ξετυλίγεται συνειρμικά, σε επάλληλους κύκλους γύρω από ένα κέντρο, όπως το κέντρο στο μυθιστόρημα Ζωή, την άλλη φορά (Νεφέλη 1985), που είναι το πανταχού παρόν δισυπστατο -εικαστικό και αφηγηματικό- «ανθρωπάκι», ο ήρωας του.

Γεωργία Λαδογιάννη

Η πολύ τηλεόραση κάνει τα μικρά παιδιά επιθετικά

Όσο περισσότερη τηλεόραση παρακολουθούν τα παιδιά των τριών ετών, τόσο περισσότερες πιθανότητες έχουν να συμπεριφέρονται επιθετικά, σύμφωνα με μελέτη αμερικανών επιστημόνων.

Ακόμα και αν ένα νήπιο δεν παρακολουθεί τηλεόραση, αλλά αυτή παρεμένει ανοικτή, μπορεί να έχει ανάλογα αποτελέσματα, τονίζουν οι ερευνητές.

«Οι γονείς πρέπει να είναι προσεκτικοί με τη χρήση της τηλεόρασης», επισημαίνει η Τζένιφερ Μανγκανέλο από το Πανεπιστήμιο του Ολμπανι.

«Πρέπει να περιορίζουν το χρόνο που το παιδί τους παρακολουθεί τηλεόραση, να προσέχουν το περιεχόμενο των εκπομπών και να εξετάζουν γενικά το πώς χρησιμοποιείται η τηλεόραση στο χώρο του σπιτιού».

Στην έρευνα συμμετείχαν 3.128 γυναίκες από είκοσι πόλεις των ΗΠΑ, που τα παιδιά τους είχαν αυτήν την ηλικία την περίοδο 1998-2000. Ανάμεσα στις γυναίκες αυτές υπήρχαν διαφορές στο μορφωτικό τους επίπεδο και το ένα τρίτο από αυτές δεν είχε απολυτήριο λυκείου.

Τα δύο τρίτα των μαμάδων δήλωσαν ότι τα παιδιά τους, όταν ήταν τριών χρόνων, παρακολουθούσαν τηλεόραση για περισσότερες από δύο ώρες την ημέρα και πως ο μέσος όρος ήταν περίπου τρεις ώρες.

Επιπλέον η τηλεόραση έμενε ανοικτή στο σπίτι κατά μέσο όρο ακόμα πέντε ώρες.

Εκτιμώντας τους παράγοντες που συνδέονται με την επιθετική συμπεριφορά, όπως η διαμονή σε βίαιη γειτονιά ή η μητέρα να υποφέρει από κατάθλιψη, η τηλεόραση έχει άμεση σχέση με την επιθετική συμπεριφορά των νηπίων, που εκφράζεται με διάφορους τρόπους: χτυπώντας τους άλλους, παρουσιάζοντας ξαφνικούς θυμούς, δείχνοντας ανυπακοή ή ξεσπώντας σε φωνές.

Μιχάλης Γκανάς

Γεννήθηκε το 1944 στον Τσαμαντά Θεσπρωτίας. Το 1948, ο ίδιος και η οικογένειά του, εκτός από τον πατέρα του, οδηγήθηκαν στην Αλβανία και μετά στην Ουγγαρία, για να επιστρέψουν στην Ελλάδα το 1954.

Από το 1962 ζει και εργάζεται στην Αθήνα, όπου ήρθε για να σπουδάσει Νομικά, χωρίς να ολοκληρώσει τις σπουδές του. Βιβλιοπώλης για μια δεκαετια, στη Δωδώνη του Βαγγέλη Λάζου, συνεργάστηκε αργότερα με την κρατική τηλεόραση και τα ραδιόφωνα.

Από το 1989 μέχρι το 2005 ήταν κειμενογράφος σε διαφημιστική εταιρεία.

Έχει γράψει πέντε ποιητικές συλλογές, ένα πεζογράφημα και στίχους για τραγούδια, που έχουν μελοποιηθεί από σημαντικούς συνθέτες και τραγουδηθεί από εξαιρετικές φωνές. Μετέφρασε επίσης Νεφέλες του Αριστοφάνη, Επτά επί Θήβας του Αισχύλου και Άσμα Ασμάτων του Σολομώντα.

Το 1994 τιμήθηκε με το κρατικό Βραβείο Ποίησης για το βιβλίο του Παραλογή, ενώ το Δεκέμβριο του 2009 του απονέμεται το Βραβείο Καβάφη, στο Κάιρο.

Για τον Μιχάλη Γκανά

Το ποίημα έρχεται από μακριά
Δεν ξέρει αν χορεύει ή παραπατάει.
(Ο ύπνος του καπνιστή, σ. 54)

Οι δύο αυτοί στίχοι θα μπορούσαν να δίνουν επιγραμματικά και ουσιαστικά την ποίηση του Μιχάλη Γκανά. Γιατί εκείνο που χαρακτηρίζει τον ποιητικό του κόσμο από τον Ακάθιστο Δείπνο, τα Μαύρα Λιθάρια, την Μητριά Πατρίδα, τα Γυάλινα Γιάννενα, την Παραλογή, τα ποιήματα της Ανθοδέσμης, τα μικρά, τους Στίχους, τον Ύπνο του καπνιστή είναι ότι έχει (βαθείς) ρίζες (στον ποιητικό και ιστορικό χρόνο και χώρο) και ρυθμό (από τον γρήγορο και πηδηχτό της χαράς μέχρι το σκαμπανεβάσμα του λυγμικού σπασμού και τον αργόσυρτο της μνημοσύνης λύτης

Γεωργία Λαδογιάννη

Η Αμερικανική Ακαδημία Παιδιατρικής συνιστά τα παιδιά μικρότερα των δύο ετών να μην βλέπουν καθόλου τηλεόραση και για τα μεγαλύτερα το πολύ δύο ώρες την ημέρα.

Υπάρχουν αρκετοί τρόποι που η υπερβολική παρακολούθηση τηλεοπτικών προγραμμάτων μπορεί να αυξήσει την επιθετική συμπεριφορά ενός παιδιού, τονίζουν οι ερευνητές στη μελέτη τους που δημοσιεύεται στην επιθεώρηση Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine.

Τα παιδιά μπορεί να βλέπουν σκηνές βίας και ο χρόνος που αφιερώνουν στην TV να περιορίζει τις ώρες πιο δημιουργικών ασχολιών, όπως το παιχνίδι και το διάβασμα.

Οι γονείς θα πρέπει να εξετάσουν συνολικά "το τηλεοπτικό περιβάλλον" του σπιτιού τους και το πόσες ώρες τελικά βλέπει το παιδί τους τηλεόρασης, καταλήγουν οι ερευνητές.

ΕΛΕΝΗ ΓΚΟΓΚΟΥ

– **15 Δεκεμβρίου 1803.** Τελευταία μέρα στο Σούλι. Τα ματωμένα βράχια, οι ένδοξες κορφές που τίμησαν πάνω από διακόσια χρόνια οι ήρωες Σουλιώτες, παραδίδονται κατόπιν συμφωνίας στον τύραννο Αλή Πασά. Ο καλόγερος Σαμουήλ, τραγικός και κορυφαίος, κλείνει την αυλαία του Σουλιώτικου έπους. Ο Σαμουήλ και οι σύντροφοί του στεφανώνονται ως μάρτυρες, πεσόντες υπέρ πίστεως και πατρίδας. Το Σούλι κυριεύτηκε, όχι οι Σουλιώτες.

– **Η ολοκλήρωση της Εγνατίας οδού,** έκανε την Ήπειρο τόπο τουριστικού προορισμού για επισκέπτες από όλη την Ελλάδα. Μετά την «απόβαση των βορείων» το καλοκαίρι στις ακτές της Θεσπρωτίας και της Πρέβεζας, σειρά είχαν οι δημοφιλείς, και όχι μόνο, χειμεινικοί προορισμοί της Ηπείρου. Τις ημέρες των εορτών η πληρότητα των καταλυμάτων ήταν στο 100%. Στην πόλη των Ιωαννίνων επικρατούσε δε κυκλοφοριακό κομφούζιο, που θύμιζε Αθήνα. Τα κοσμοπολίτικα Ζαγοροχώρια και το μοναδικό Μέτσοβο είχαν την τιμητική τους, χωρίς να υστερούν σε επισκεψιμότητα ωστόσο, τα Τζουμερκοχώρια και τα χωριά του Σουλίου. Η τουριστική κίνηση των ημερών απέδειξε πως με προσεκτικές κινήσεις ο τουρίστας θα προτιμήσει την πατρίδα μας για τις διακοπές του και θα «Μείνει Ελλάδα». Κινήσεις όπως συγκράτηση τιμών, σχέση τιμής και προσφερόμενων υπηρεσιών, καλό φαγητό, προβολή ντόπιων προϊόντων και χαμόγελο, είναι απ' τις βασικές συνταγές επιτυχίας. Άλλωστε, η Ήπειρος είναι τουριστικός προορισμός για όλη τη διάρκεια του έτους. Ας μην αφήσουμε κάποιους επιτήδειους επιχειρηματίες να αμαυρώσουν την εικόνα της.

– **Η ολοκλήρωση της Εγνατίας Οδού έγινε. Αυτή της Ιόνιας Οδού πότε θα γίνει; Πότε επιτέλους εμείς οι Ηπειρώτες του λεκανοπεδίου Αττικής θα μπορούμε να επισκεφτόμαστε με ασφάλεια τη γενέτειρά μας;**

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΕΣ & ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

ΤΗΣ ΕΛΕΝΗΣ ΓΚΟΓΚΟΥ

– **Απροστάτευτες εξακολουθούν να μένουν** οι εκκλησίες και οι μονές στις ορεινές περιοχές της Ηπείρου, με αποτέλεσμα να γίνονται συχνά στόχος ιερόσυλων που τις λεηλατούν για να εξασφαλίσουν πολύτιμα αντικείμενα, για τα οποία θα τους χρυσόπληρώσουν οι αρχαιοκάπηλοι συλλέκτες.

– **Η Δήμητρα Γεωργακοπούλου - Μπάστα** είναι η νέα γενική γραμματέας Περιφέρειας Ηπείρου.

– **Από την Άρτα και πιο συγκεκριμένα από τον Παχυκάλαμο Δήμου Αράχθου κατάγεται η Θεοδώρα Κόκλα** που τοποθετήθηκε περιφερειάρχης Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, κάτι που έγινε δεκτό με χαρά και ικανοποίηση από τους συγχωριανούς της.

– **Κορυφαία αθλήτρια της χρονιάς ανακηρύχθηκε η Θεσπρωτή πρωταθλήτρια της κωπηλασίας Αλεξάνδρα Τσιάβου,** ξεπερνώντας στην ψηφοφορία την μπασκετμπολίστρια Εβίνα Μάλτση και την άλτρια του τριπλούν Βούλα Παπαχρήστου. Η Τσιάβου δήλωσε για τη διάκρισή της: "Ακολουθούμε τον δρόμο που χάραξαν ο Πολύμερος με τους Σκιαθίτη και Μούγιο στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας και του Πεκίνου. Ο στόχος μου είναι ένα Ολυμπιακό μετάλλιο στο Λονδίνο το 2012". Οι ψήφοι:

1. Αλεξάνδρα Τσιάβου (κωπηλασία: 1027)
2. Βούλα Παπαχρήστου (στίβος: 620)
3. Εβίνα Μάλτση (μπάσκετ: 517)

– **Ο Ηπειρώτης - στην καταγωγή - Λευτέρης**

Οικονόμου ορίστηκε αρχηγός της Ελληνικής Αστυνομίας, σύμφωνα με την απόφαση που έλαβε το ΚΥΣΕΑ.

– **Ο Δημήτρης Παλιοθόδωρος** ορίστηκε νέος πρόεδρος της γαλακτοβιομηχανίας "Δωδώνη", ο οποίος ανέλαβε ήδη τα καθήκοντά του. Ο κύριος Παλιοθόδωρος είχε διατελέσει γενικός διευθυντής του Ελληνικού Κέντρου Παραγωγικότητας, γενικός διευθυντής της ΕΡΤ, πρόεδρος του ΟΤΕ στη διετία 1987-1989 και πρόεδρος της συνεταιριστικής καπνοβιομηχανίας ΣΕΚΑΠ.

– **Το μυθιστόρημα «Ιμαρέτ - Στη σκιά του ρολογιού» του Ηπειρώτη Γιάννη Καλπούζου έλαβε το «Βραβείο Αναγνωστών 2009».**

– **Η Ένωση Ελλήνων Μουσουργών,** θέλοντας να τιμήσει τη μνήμη του Ηπειρώτη Συνθέτη και μέλους της Δημήτρη Δραγατάκη, προκηρύσει, σε συνεργασία με το Σύλλογο Φίλων του Δημήτρη Δραγατάκη, τον 4ο Διαγωνισμό Σύνθεσης στη μνήμη του. Οι Έλληνες Συνθέτες που θα λάβουν μέρος στον Διαγωνισμό θα πρέπει το αργότερο μέχρι της 28/02/10 να υποβάλλουν ένα έργο σε δύο αντίτυπα για σόλο όργανο ή οργανικό σύνολο, όχι για περισσότερους από έξι εκτελεστές. Επίσης, η διάρκεια του έργου θα πρέπει να είναι 8-10'. Αφορά συνθέτες ηλικίας έως 40 ετών.

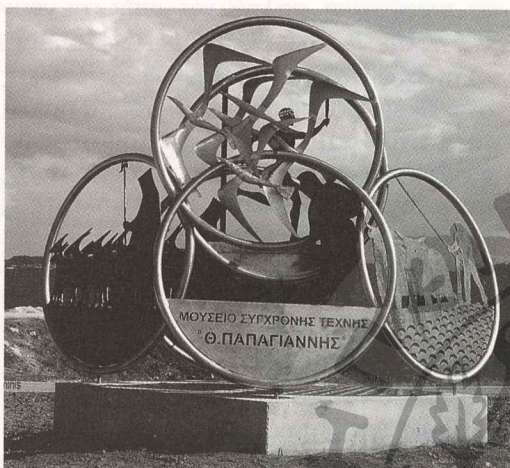
– **Ο γλύπτης Δημήτρης Τσιρογιάννης φιλοτέχνησε την προτομή του ποιητή Κώστα Κρυστάλλη που στήθηκε στη Φιλιππιάδα.** (Ρεπορτάζ είχαμε στο προηγούμενο φύλλο της εφημερίδας μας). Ο Δημήτρης, με άριστες καλλιτεχνικές καταβολές, έχει δημιουργήσει πολλά έργα, που κοσμούν διάφορα μέρη της Ηπείρου. Τον συγχαιρούμε και του ευχόμαστε πάντα τέτοια!

Το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης του Θόδωρου Παπαγιάννη στο Ελληνικό Ιωαννίνων

Η μεγαλύτερη δικαίωση και προσφορά: να επιστρέφεις με το παραπάνω την οφειλή στον τόπο σου και ειδικά στο σχολείο απ' όπου ξεκίνησες αποφασισμένος να κερδίσεις τη μάχη για τη ζωή σου. Από την άποψη αυτή ο γλύπτης και δάσκαλος της Καλών Τεχνών Θόδωρος Παπαγιάννης, οι φίλοι, οι συντοπίτες και οι δικοί του άνθρωποι (ο αδελφός του Βασίλης Παπαϊωάννου, ο Παναγιώτης Νούτσος και πολλοί άλλοι) που στήριξαν και υλοποίησαν την ιδέα/όραμα, θα πρέπει να αισθάνονται ευτυχείς. Μαζί τους απολαύσαμε το χώρο, τα έργα, τη μεταμόρφωση ενός τμήματος του εν ενεργεία δημοτικού σχολείου σε Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης. Νιώσαμε τη συγκίνηση του δημιουργού, τη μοιραία επιστροφή στις σταθερές του τόπου, τα δύσκολα/πονεμένα και γι' αυτό μοναδικά συναισθήματα που γεννά ο κόσμος της Ηπείρου. Δεν είναι τυχαίο που στην εισαγωγή του καταλόγου, αλλά και στα έργα του, ο Θόδωρος Παπαγιάννης έρχεται και επανέρχεται στη φτώχεια, στην ανέχεια, στους ξενιτεμένους, στους δασκάλους (Γιάννης Παππάς, Νίκος Εγγονόπουλος), στους ευεργέτες που στήριξαν τον τόπο.

Συγκινητική η ανθρώπινη φιγούρα του καθισμένη καρτερίκα στο παγκάκι με τη βαλίτσα στο πλάι, μας παραπέμπει σε ανάλογες «αναγνώσεις» του Βλάση Κανιάρη για τη μετανάστευση, αλλά και στην περιγραφή (στο «Αυτά που μένουν») του Μήτσου Αλεξανδρόπουλου, για την κακόπαθη και δεμένη με σπάγκο βαλίτσα του πατέρα του, προάγγελος της δικής του προσφυγιάς.

Μα πάνω απ' όλα στο έργο του Θόδωρου Παπαγιάννη κυριαρχούν όλα όσα ιστορούν την Ήπειρο: παράδειγμα οι γιγάντιες ρόκες με τ' αδράχτια. «Όπως οι μάνες με τα παιδιά στην πλάτη έγενθαν ασταμάτητα, γι' αυτό οι ρόκες είναι υπερφυσικές, όπως άλλωστε και το βαρίδι του μάστορα. Ηρωικός κόσμος!», μας λέει ο γλύπτης. Έργα φτιαγμένα από

υλικά ευτελή, αντικείμενα πεταμένα, ξεχασμένα σε μάντρες, αλλά το κυριότερο: από αποκαΐδια βανδαλισμού του Πολυτεχνείου! Τερακότες, γύψινα προπλάσματα μεταλλίων και νομισμάτων όπου δουλεύει ο γλύπτης πριν γίνει η σμίκρυνση, μια φιγούρα/σκιάχτρο «σαν αυτά που βάζαμε στα χωράφια να προστατεύουν τη σοδειά, αυθεντική «κρεμαστάλα» του χωριού που κρατά τη γάστρα για το ψήσιμο του ψωμιού, ανθρωπόμορφα τοτέμ, μινιατούρες από πηλό, αναπαριστούν σκηνές από τη ζωή και τις δουλειές του χωριού: το αλώνισμα, το όργωμα, το άρμεγμα στη στρούγκα, οι σκηνές αποχωρισμού, οι μοιρολογίστρες, τα μικρογλυπτά από ορείχαλκο, διατάσσονται μέσα στο χώρο συνδέοντας τη λαϊκή ιστορία με τη σύγχρονη τέχνη. Από τη μια οι αναγνώσιμες αναπαραστάσεις και από την άλλη η αφαίρεση του καλλιτέχνη που κατα-

φέρει να εξοικειώσει και να συμφιλιώσει με την ιδέα ενός μουσείου και τον πιο αμύητο.

Παιδαγωγικά το μουσείο εκπληρώνει το στόχο του: ακόμα και στον μεγάλο προαύλιο χώρο του σχολείου/μουσείου υπάρχουν γλυπτά μαθητών του Θόδωρου Παπαγιάννη από το Σύμπόσιο Γλυπτικής του περασμένου χρόνου. (Μεταξύ των δημιουργών διακρίναμε και τον γνώριμο μας από τον Μανδραγόρα Δημήτρη Φωτίου). Τέλος να ξεχωρίσουμε τον «σκεπτόμενο» του Θ.Π., φτιαγμένο από σιδερόβερρες, αναφορά του στους λόγιους της Ηπείρου, αλλά και την επιβλητική λιτότητα της κατάλευκης σχολικής αίθουσας, με τα ομοιώματα παιδιών πάνω στα ολόλευκα παλιά θρανία, επιλεγμένα από την αποθήκη του σχολείου. Όρθια στην έδρα η γνώριμη μορφή του δασκάλου Κ. Βασιλείου (1932-1975).

«Θα μπορούσα να προσφέρω τα έργα μου σ' ένα πιο κεντρικό μουσείο στην Αθήνα ή στα Γιάννενα ή οπουδήποτε αλλού. Πιστεύω ότι ο καλύτερος χώρος είναι το Σχολείο του χωριού μας», πρόλαβε τα κακότεστα σχόλια ο γλύπτης. Το βάρος της επιλογής, δηλαδή, δεν ήταν η προσωπική (αυτοπροβολή που θα την εξασφάλιζε ένας χώρος στο γνωστό τρίγωνο των μουσείων, αλλά η στήριξη, μέσω των έργων, του Δίκου του Τόπου. Γεγονός που θα δώσει ζωή στο Ελληνικό (Λοζέτσι), καθώς θα γίνει αναγκαστικά το επίκεντρο του ενδιαφέροντος όχι απλώς των φιλότεχνων επισκεπτών, αλλά και ολοκλήρης της Ηπείρου, προκειμένου ν' απολαύσουν και να γνωρίσουν ένα «δικό» τους μουσείο στον «δικό» τους τόπο.

Τζέλλα Ασπρογέρακα
(Περιοδικό "ΜΑΝΔΡΑΓΟΡΑΣ",
τεύχος 41, Δεκέμβριος 2009)